

Nederlands
Philharmonisch
Orkest

Nederlands
Kamerorkest

JAAVERANTWOORDING 2023

Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest te Amsterdam – ingeschreven bij de Kamer van Koophandel onder nummer 41198970

Inhoudsopgave

1. Algemeen	3
1.1 Bestuursverslag	3
1.2 Missie, visie, profiel	4
2. Terugblik Activiteiten 2023	5
2.1 Opera	5
2.2 Concerten	5
2.3 Talentontwikkeling	7
2.4 Educatie	8
2.5 Maatschappelijk programma	10
2.6 Activiteitenoverzicht 2023	11
3. Publiek en sponsors	15
3.1 Bereik en verkoop	15
3.2 Communicatie en media	16
3.3 Sponsoring en fondsenwerving	16
4. Bestuur en Toezicht	17
4.1 Bestuur	17
4.2 Raad van Toezicht	17
4.3 Ondernemingsraad	21
5. Bedrijfsvoering en Control	22
5.1 Financiële resultaten en risicobeheersing	22
5.2 Goed werkgeverschap	24
5.3 Duurzaamheid	26
5.4 Codes	26
6. Toekomst	30
7. Jaarrekening 2023	31

Nederlands Kamerorkest met Gordán Nikolic

1. Algemeen

1.1 Bestuursverslag

2023 was het eerste volledige jaar waarin de orkesten zonder maatregelen konden spelen sinds de pandemie. En hoewel de gevolgen nog wel voelbaar zijn in de organisatie, hebben we ons dit jaar weer volop kunnen laten zien en vooral horen. We kijken dan ook met veel plezier en trots terug op een bijzonder jaar met mooie opera's en (school)concerten waarmee we zoveel mensen raakten en inspireerden. Het was ook een turbulent jaar door vele bestuurlijke wisselingen en een groter verloop dan gebruikelijk, met name in de staf. In de tweede helft van het jaar was, na vele interim-oplossingen, het MT weer volledig met een nieuwe directeur-bestuurder, een nieuw hoofd Producties en een nieuw hoofd Financiële Zaken. Dit heeft nieuwe energie gegeven en er wordt weer volop gebouwd aan de toekomst. Om te beginnen met de aanvragen in het kader van de subsidieperiode 2025-2028, waarvoor velen uit de organisatie hebben meegedacht en meegeschreven. De vele wisselingen hebben wel geleid tot achterstallig onderhoud en uitgestelde projecten. In 2024 en 2025 gaan we dat weer inlopen, we vertrouwen er dan ook op dat iedereen de opwaartse lijn weer snel ervaart.

Artistiek gezien kijken we terug op een mooi en productief jaar. We hebben vele concerten gespeeld, op verschillende podia in Amsterdam en mooie podia buiten de stad, geregeld met interessante partners en voor een divers publiek. We hebben daarnaast vele activiteiten ondernomen in het kader van talentontwikkeling, educatie en maatschappelijk belang, zoals onze concerten voor scholen, in ziekenhuizen en verzorgingshuizen.

In financieel opzicht is het bedrijfsresultaat helaas negatief en zien we dat in een normaal jaar de extra middelen in het kader van fair pay, zoals we die vanaf 2025 gaan ontvangen, hard nodig zijn. Ook zijn er eenmalige extra kosten gemaakt om personeelwisselingen in de organisatie op te vangen en was het ziekteverzuim in met name februari, maart en november erg hoog door corona. Mede dankzij de resultaten uit de beleggingen en de extra steun vanuit de overheid, is het daadwerkelijke resultaat weliswaar negatief maar op te vangen vanuit de reserves.

We willen ook in 2024 mensen samenbrengen met onze muziek, waarbij verbreding van het publiek een belangrijk speerpunt blijft. Door andere muziekculturen te omarmen, andere concertformats te proberen, nieuwe locaties en nieuwe partners gaan we dat bereiken, waarbij we het 'oude' ook volop koesteren. In volle overtuiging dat onze orkesten van betekenis blijven voor zoveel mogelijk mensen in onze regio, kijken we met vertrouwen en enthousiasme uit naar 2024.

1.2 Missie, visie, profiel

Missie

Door onze liefde voor muziek brengen wij mensen samen. Wij verwelkomen iedereen bij onze concerten, opera's en educatieve programma's en bieden verwondering, troost en inspiratie.

Visie

Het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamerorkest bieden bezoekers, op welk podium dan ook, bijzondere belevingen van excellente kwaliteit. Om zoveel mogelijk verschillende doelgroepen te bereiken met onze muziek, spelen we in grote concertzalen, bij de opera, in onze NedPhO-Koepel, maar ook op ongebruikelijke grote en kleine podia.

We staan midden in de samenleving en inspireren ons publiek met muziek van nu en van honderden jaren geleden. Omdat wij vinden dat iedereen de schoonheid van klassieke muziek moet kunnen beleven, verleiden wij nieuwe generaties en groepen om kennis te maken met deze sublieme vorm van muziek. We bouwen bruggen tussen op het eerste gezicht verschillende werelden en muziekstromingen en verrassen met de veelzijdigheid van ons repertoire.

We zijn een aantrekkelijke en goede werkgever voor alle medewerkers, betrekken hen bij de koers van de organisatie en laten hen excelleren. We zijn ook een organisatie die verantwoordelijkheid neemt voor haar omgeving, zowel op sociaal vlak in de wijk, de stad en regio als op het vlak van duurzaamheid.

Profiel

Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest is één organisatie met twee orkesten: het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamerorkest. De orkesten hebben elk een eigen artistiek profiel en zijn complementair in opera- en concertprogrammering, zowel qua repertoire als programmaplanning. Hierdoor kunnen wij onze kerntaken op de beste manier invullen: het begeleiden van De Nationale Opera (DNO) in haar volledige omvang en diversiteit en het spelen van symfonische concerten in de regio Noord-Holland met een zwaartepunt op de stad Amsterdam. De orkestformatie bestaat inmiddels uit 102 musici die in één of beide orkesten spelen, bij bijzondere bezettingen aangevuld met freelance musici. Door een uitgekiende samenstelling van de totale orkestformatie en een efficiënte planning van de orkestcapaciteit, biedt de Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest twee volledige orkestformaties binnen één organisatie.

De combinatie van het spelen van opera én concertprogramma's op grote concertpodia zorgt voor een hoog speelniveau. Onze orkesten behoren tot de beste operaorkesten van Europa en om dat niveau te behouden spelen we, net als alle andere grote operaorkesten, ook concerten waarbij alle aandacht van de musici en van het publiek op de muziek is gericht. Vanwege onze speelkwaliteit zijn we aantrekkelijk voor solisten en dirigenten van wereldfaam. Iets wat ons publiek zeer waardeert. Om goed te kunnen inspelen op de veranderende behoeften in de samenleving, zijn wij wendbaar en veelzijdig.

Onze organisatie is voorloper op het gebied van educatieprojecten en besteedt veel aandacht aan professionele talentontwikkeling. We investeren dan ook voortdurend in nieuwe programma's en samenwerkingen. Omdat we in het veld zien dat muziekonderwijs in de stad niet voor iedereen vanzelfsprekend of beschikbaar is, werken we al jaren nauw samen met het Leerorkest Amsterdam.

We willen zoveel mogelijk mensen bereiken met onze muziek en dat iedereen zich welkom voelt bij de concerten. We bereiken deze doelen door op veel verschillende podia te spelen, door diverse samenwerkingen aan te gaan, door een gevarieerd repertoire te brengen en door de marketing en communicatie af te stemmen op de doelgroepen.

Statutaire doel

Het statutaire doel van de stichting Nederlands Philharmonisch Orkest is de volgende:

Het doel van de stichting is mensen van klassieke muziek te laten genieten, mensen met elkaar muziek te laten beleven en het cultureel erfgoed levend te houden en te ontwikkelen, door het in stand houden van orkesten (symfonieorkest en kamerorkest) die de volgende taken zullen vervullen:

- a. de begeleiding van voorstellingen van De Nationale Opera,
- b. het zelfstandig geven van concerten, en
- c. het verrichten van al wat met het doel verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, zulks in de ruimste zin, waaronder maatschappelijk relevante en educatieve activiteiten

De stichting is een (culturele) algemeen nut beogende instelling en heeft geen winstoogmerk.

2. Terugblik Activiteiten 2023

2.1 Opera

In 2023 begeleidden onze orkesten zes opera's van De Nationale Opera (DNO). Het Kamerorkest begon het jaar succesvol met de opera *Animal Farm*, een voorstelling die later de Opera Award voor beste wereldpremière zou winnen. Het Kamerorkest sloot het jaar ook weer af met *Die Zauberflöte*, gedirigeerd door Riccardo Minasi. Het Philharmonisch Orkest met chef-dirigent Lorenzo Viotti had de première van *Der Rozenkavaliër* op 13 april en in het najaar bereidde hij samen met het orkest zijn eerste Wagneropera voor: *Lohengrin*. De opera's *Maria Stuarda* en *Aufstieg und Fall der Stadt Mahagonny* maakten het operajaar compleet. We zijn trots dat eind 2023 duidelijk werd dat DNO de titel Operahuis van het jaar 2023 kreeg van een Duitse vakjury, met het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamerorkest als huisorkesten.

'Amsterdam kan zich verheugen op een toneelmatig intelligent en muzikaal eersteklas nieuwe Lohengrin.'

Frankfurter Allgemeine Zeitung

2.2 Concerten

In het overzicht op pagina 11 tot en met 14 staan al onze activiteiten in 2023, met uitzondering van de wekelijkse repetitie-bezoeken van klassen. We staan hieronder wat uitgebreider stil bij enkele hoogtepunten uit 2023.

Tournee

In januari 2023 vond een memorabel project plaats. Sterpianiste Maria João Pires speelde Mozarts laatste pianoconcert, begeleid door het Nederlands Philharmonisch Orkest onder leiding van Lorenzo Viotti. We speelden voor uitverkochte zalen in Amsterdam en Utrecht. Het programma werd ook gebracht in andere Europese steden: in Hamburg in de Elbphilharmonie, in München in de Isarphilharmonie. Ook reisde het orkest met Viotti af naar Parijs. Aanvankelijk was het plan om daar met Matthias Goerne een concert te geven in de Théâtre des Champs-Élysées. Helaas viel Goerne door ziekte uit, een dag voordat het concert plaatsvond. Marina Viotti, de zuster van Lorenzo Viotti, viel voor Goerne in en zong in zijn plaats de *Rückert Lieder* van Mahler. Tijdens alle tourneeconcerten werd tevens de tweede symfonie van Brahms gespeeld.

'De dirigent van het Nederlands Philharmonisch Orkest wist het publiek met veel charme te boeien.'

Hamburger Abendblatt

Johannes Passion met René Jacobs

Voor de traditionele passieconcerten werkte het Nederlands Kamerorkest in 2023 samen met een vertrouwde partner: Cappella Amsterdam. Samen met zes solisten voerden we Bachs Johannes Passion uit onder leiding van barokspecialist René Jacobs. Na een verkorte online versie van de Johannes Passion in 2021, klonk in 2023 gelukkig weer de volledige versie in het Concertgebouw. Het was voor het Nederlands Kamerorkest bijzonder om met René Jacobs samen te werken, hij stond voor het eerst voor het kamerorkest. De dirigent, zanger en barokspecialist was ooit één van de eerste countertenoren die in Nederland voor publiek de altaria's in de Matthäus Passion zong. Als solist klonk ook Bachveteraan Werner Güra, die de rol van Evangelist op zich nam. Met onze jaarlijkse passie in het Concertgebouw kunnen we rekenen op volle zalen.

Roberto Gonzales Monjas

Het Nederlands Kamerorkest opende in oktober het seizoen '23-'24 met de veelgevraagde dirigent én violist Roberto González-Monjas. Celliste Harriet Krijgh speelde het celloconcert van Schumann, daarnaast gaf het orkest samen met Monjas de vijfde symfonie van Beethoven een geheel nieuwe energie. Ook stond de Nederlandse première van een bewerking van Three Consorts van Purcell door de Engelse dirigent en componist George Benjamin op het programma. Van Purcell klonken ook The Funeral Sentences, waarin ook een kleine afvaardiging van Cappella Amsterdam te horen was. Het programma ging van het donker naar het licht. Het koor en onze koperblazers voerden een gesprek in muziek. Het koper startte met de Funeral music vanuit de foyer, het koor antwoordde vanaf het donkere podium. Voor het publiek was het een verrassend effect wat de beleving vergrootte.

Nederlands Philharmonisch Orkest - Verdi's Quatro Pezzi Sacri

'Er zijn zaterdagavond in het Amsterdamse Concertgebouw adembenemende stiltes. Het Nederlands Philharmonisch Orkest speelt Schönbergs Verklärte Nacht en chef-dirigent Lorenzo Viotti houdt een zinderende spanning vast van begin tot eind.'

Volkskrant

Lorenzo en Verdi

In november brachten Lorenzo Viotti en het Nederlands Philharmonisch Orkest Verdi's Quatro Pezzi Sacri. Dit deden ze in samenwerking met een speciaal samengesteld projectkoor, bestaande uit het VU-Kamerkoor, Kamerkoor NEXT en Vocaal Ensemble Musa. Daarnaast klonk een van de meest romantische composities ooit geschreven: Arnold Schönberg's Verklärte Nacht, geënt op een gelijknamig gedicht van Richard Dehmel. Omdat de NedPhO-Koepel voor de complete bezetting van orkest en koor te klein bleek te zijn voor een repetitie, werd uitgeweken naar een wel heel bijzondere repetitielocatie: de prachtige Amsterdamse Westerkerk. Van deze bijzondere gelegenheid maakten we gebruik door ook publiek uit te nodigen en met succes. De kerk zat vol en het publiek was zeer enthousiast. Het concert speelden we daarna tweemaal in een prachtig verlicht Concertgebouw, waarbij acteur Reinout Scholten van Aschat het gedicht van Dehmel voordroeg voordat het stuk van Schönberg werd ingezet.

Toegankelijke ensembleconcerten en repetitiebezoek

In onze NedPhO-Koepel ontvingen we met veel plezier publiek tijdens openbare repetities en speelden we gedurende het hele jaar Koepelconcerten. Zo werd in februari Serenade nr.1 van Brahms uitgevoerd door negen musici en speelden de leden van de Orkestacademie in maart een kamermuziekconcert. In september was er een Vriendenconcert met muziek van Bach en Vivaldi, in oktober een weinig gespeeld werk van Martinů, Musique de Chambre no.1, gecombineerd met werken van Brahms, Bruch en Crusell. We sloten het jaar feestelijk af met een groot ensemble dat onder andere het Christmas Concerto van Corelli speelde.

2.3 Talentontwikkeling

Assistent-dirigent

Met ingang van het jaar 2023 heeft DNO zich aangesloten bij onze positie van assistent-dirigent. Sinds dit jaar assisteert de assistent-dirigent niet alleen onze chef bij symfonische producties maar ook bij operaproducties.

Onze Italiaanse assistent Giuseppe Mengoli nam afscheid voor de zomer van 2023. Hij heeft twee seizoenen bij ons gewerkt en heeft zich hierdoor enorm kunnen ontwikkelen. Lorenzo Viotti en onze musici hebben hem gecoacht in de voorbereiding van zijn deelname aan de Mahler Conducting Competition in Bamberg, een internationaal concours waarvan de winnaars toonaangevende posities bekleden over de hele wereld. We zijn ontzettend trots dat Giuseppe de eerste prijs won. Halverwege 2023 is onze nieuwe assistent-dirigent benoemd: Alejandro Cantalapiedra.

Nationale Master Orkestdirectie

Deze succesvolle master is het resultaat van een samenwerking van alle symfonieorkesten in Nederland.

In samenwerking met de Nationale Master Orkestdirectie organiseerden we in januari en november 2023 twee masterclasses onder leiding van onze chef-dirigent.

Orkestacademie

Onze Orkestacademie hebben we hervormd: sinds 2021 is die ook voor recent afgestudeerde musici toegankelijk in plaats van alleen voor studenten en we nodigen musici uit het hele land uit te solliciteren in plaats van alleen musici uit Amsterdam. Ten behoeve van eerlijke beloning hebben we de honoraria voor academisten verhoogd. Doordat de academisten vaak al zijn afgestudeerd, kunnen ze ook plaats nemen in het orkest; zij spelen nu minimaal tien weken mee met een van onze orkesten. Afgelopen jaar is er weer een volledig academiejaar geweest. De academisten van seizoen '22-'23 hebben hun academiejaar bij ons succesvol afgesloten voor de zomer. Daarna zijn er zes nieuwe academisten begonnen. In 2023 is er ook een Coördinator Orkestacademie aangenomen om de academisten beter te begeleiden. Wij gaan in de komende jaren de academie uitbreiden met meer aandacht voor persoonlijke ontwikkeling, gerichte coaching en het aanbieden van uitgebreidere workshops en masterclasses.

Academistenorkest NedPho - NKO

Opera Studio

Het Nederlands Kamerorkest en de jonge zangers uit DNO's talentenprogramma De Opera Studio brachten Opera in Paradiso, een avond semi geënceneerde aria's en duetten uit diverse opera's van Händel onder leiding van Henrik Schwarzmann. Ook werkten de musici van het NKO en de zangers van de Studio samen in een ensembleprogramma met concerten in de Koepel en tijdens onze zomerconcerten in Amsterdam en Bloemendaal.

Jeugdorkesten

Onze samenwerking met het Almeers Jeugd Symfonie Orkest (AJSO) en het Amersfoort Jeugd Orkest (AJO) hebben wij voortgezet. Bij beide orkesten hebben onze musici de deelrepetities tijdens het studieweekend geleid. Voor de jeugdleden een mooie kans om heel gedetailleerd te werken aan de orkestpartijen. Ook zijn leden van beide orkesten bij diverse concerten geweest van onze orkesten in Het Concertgebouw.

We hebben in 2023 kennismakinggesprekken gevoerd met twee jeugdorkesten uit de steden waar wij ook spelen: het Kennemer Jeugd Orkest (Haarlem) en het Domstad Jeugd Orkest (Utrecht). Dit wordt vervolgd in 2024.

Composers Lab

In 2023 vond een succesvolle pilot plaats van een nieuw project met de compositieklass van het Conservatorium van Amsterdam. Jonge componisten instrumenteerden bestaande Franse liederen van onder andere Satie en Hahn voor een ensemble uit het NKO en jonge zangers uit de Opera Studio. We gaan de pilot omzetten in een duurzame, structurele samenwerking.

2.4 Educatie

Activiteiten voor het basisonderwijs

Het hele jaar vonden er repetitiebezoeken plaats, veelal met dubbele klassen omdat we door de coronamaatregelen een tijdlang geen klassen konden ontvangen. De bezoeken bestaan altijd uit een ontmoeting met een musicus en repetitiebezoek van een half uur. Na afloop is er veel tijd voor vragen en verhalen over het orkest en de muziek.

In februari ontvingen we 3880 leerlingen uit groep 5 en 6 van het primair onderwijs in het Concertgebouw bij de schoolconcerten van het programma Vikingen, met solist Harald Austbø die niet alleen als verteller maar ook als cellist, zanger en beatboxer optrad. Het repertoire van dit programma was zeer vernieuwend en er waren ook twee jonge solisten (11 en 12 jaar) die een vioolsolo mochten spelen.

In mei speelden we in het Zonnehuis voorstellingen van Be Opera XL, in samenwerking met DNO. Vijf familievoorstellingen, vier schoolvoorstellingen voor primair onderwijs en een generale repetitie voor een groep uit het speciaal onderwijs. Bij alle doelgroepen werd deze 'opera over opera' goed ontvangen en we gaan deze productie in 2025 hernemen voor speciaal onderwijs.

In mei hebben leerlingen uit groep 8 van de Burgemeester de Vlugschool de workshop Componeren met kinderen gevolgd. Deze workshop werd gegeven door musici uit het orkest. Het project begon met een voorbereidende les, waarin een start werd gemaakt met componeren. De workshop zelf vond plaats in de NedPhO-Koepel, waar gewerkt werd met diverse percussie-instrumenten. Aan het eind van de dag hebben de leerlingen een gezamenlijke compositie gemaakt en deze gepresenteerd aan stafcollega's van het orkest. Na de zomervakantie, in november werd deze workshop nog eens gegeven aan de "nieuwe" groep 8 leerlingen.

In juni speelden we acht kleutervoorstellingen van onze succesvolle productie Muk en het Orkest in de NedPhO-Koepel en twee familievoorstellingen in Podium Mozaïek.

Welkom bij het Orkest werd in 2023 niet uitgevoerd, omdat we een ontwikkeljaar hebben ingepland en alle aandacht hebben gericht op het aanvragen van fondsen en het opzetten van een geheel nieuw programma. In Welkom bij het Orkest: de Eredivisie (première juni 2024) gaan we bewijzen dat muziek maken topsport is en vergelijken we het orkest met een voetbalteam. In het jaar 2023 hebben we compositieopdrachten uitgezet, een componeerwebsite laten bouwen en een begin gemaakt met het voorbereidende lesmateriaal.

Activiteiten voor het speciaal onderwijs

In juni hebben vijf musici de voorstelling *Lief, liever, liefst* gespeeld op de Van Koetsveldschool. Dit is een speciaal onderwijs school met leerlingen waarvoor een concertbezoek buiten de school niet haalbaar is. Door de voorstelling op school te spelen komt ook deze doelgroep in aanraking met muziek. De voorstelling is ook twee dagen gespeeld in de Koorzaal van het Concertgebouw voor cliënten van zorginstellingen. Alle muziek wordt uit het hoofd gespeeld zodat de musici veel contact met elkaar en het publiek kunnen maken. Doordat weinig wordt gesproken in de voorstelling is het voor alle doelgroepen, ook publiek met een taalachterstand, goed te begrijpen. De voorstelling is geregisseerd door Bart Oomen; Leonard Evers heeft de muziek gearrangeerd.

In juni waren er ook leerlingen uit het speciaal onderwijs op bezoek bij Muk en het Orkest. Onder andere leerlingen van Visio, een school voor blinde en slechtziende leerlingen bezochten het concert. Door het intensieve contact wat wij hebben met de speciaal onderwijs scholen kunnen we veel van hun leerlingen een kans geven om een concert mee te maken. Ook is er veel overleg over het lesmateriaal en waar nodig passen we de voorstellingen aan.

Activiteiten voor het voortgezet onderwijs

In samenwerking met Het Concertgebouw en De Nationale Opera bereikten we scholieren uit het voortgezet onderwijs met de projecten *Componeren met jongeren*, waarbij leerlingen na het volgen van een workshop een concert in Het Concertgebouw bezochten, en een CKV workshop *Opera bij DNO* waarbij leerlingen na het volgen van een workshop een operavoorstelling bezochten. *Componeren met jongeren* vond in 2023 vier keer plaats en de workshops bij DNO 19 keer, waardoor in totaal 23 klassen bereikt werden.

In december 2023 ontvingen we VMBO-leerlingen in het kader van een bliksemstage, in samenwerking met JINC. Leerlingen maken kennis met het orkest en klassieke muziek en zien wat er mogelijk is qua (MBO-)banen in de culturele sector. De leerlingen werden een dagdeel meegenomen in onze organisatie; zij werden inhoudelijk voorbereid op de repetitie van het orkest waar zij een stuk van bijwonen. Hierna kregen de leerlingen een rondleiding door het gebouw en langs de verschillende afdelingen van de staf. Focus ligt hier om duidelijk te maken wat voor verschillende functies er zijn en dat een deel daarvan ook met een MBO-opleiding haalbaar is (denk aan receptie, orkest-assistenten, productie-assistent, etc.). In 2024 en verder willen we maandelijks leerlingen gaan ontvangen.

MBO-volwassenenonderwijs

In oktober organiseerden we in samenwerking met Educatief Centrum Oost een pilot voor een groep volwassen MBO-studenten in het kader van het vak burgerschap. Ze bezochten een repetitie in de NedPhO-Koepel en ontmoetten musici van het NKO. Enkele dagen later hoorden ze het resultaat van de repetitie tijdens een concert in het Concertgebouw, een zeer bijzondere ervaring voor deze doelgroep. We geven hier een vervolg aan.

Partners

In de Alliantie Muziekeducatie Amsterdam wordt intensief samengewerkt met Oorkaan, het Muziekgebouw/Bimhuis, De Nationale Opera, Het Concertgebouw en het Concertgebouworkest. Aanbod voor het primair onderwijs wordt op elkaar afgestemd, scholen worden vanuit de Alliantie benaderd en we hanteren dezelfde prijzen. Met Het Concertgebouw en De Nationale Opera hebben we een extra sterke band en vele gezamenlijke projecten voor scholen. Ook werken we intensief samen met het Leerorkest. Alle Leerorkestscholen uit Amsterdam komen bij ons op repetitiebezoek in het jaar dat leerlingen voor het eerst een instrument gaan bespelen (groep 5/6) en krijgen zo een extra stimulans voor het bespelen van hun instrument. De leerlingen van het Leerorkest die in een wijktalentorkest spelen (buitenschools) bieden wij een podium door mee te doen aan het Koepelfestival. Met stichting De Rode Loper hebben wij goed contact over de scholen in Amsterdam Oost. Zij bekijken per project welke scholen hier goed bij passen en onderhouden het contact met deze scholen. We zijn erg blij met deze samenwerking, ook omdat we zo nieuwe scholen kunnen bereiken.

2.5 Maatschappelijk programma

Koepelfestival: Zomer in de stad

In juli vond voor de eerste keer ons Koepelfestival plaats. Twee dagen werd er muziek gemaakt voor en door de buurt. Musici van onze orkesten speelden met amateurmusici samen. Op de zaterdag was er een concertprogramma speciaal voor kinderen, waar ook het Leerorkest een concert gaf. Op de zondag waren er zes verschillende concerten, verdeeld over twee blokken. Amateurmusici uit Amsterdam Oost kregen zo de kans om op te treden in de NedPhO-Koepel. Ook speelde een ensemble van het Amsterdams Andalusisch Orkest.

Zomer in de stad

Vest in de Stad

In oktober heeft het Nederlands Kamerorkest een concert gegeven samen met lokale amateurmusici op het festival Vest in de Stad in Alkmaar. Als huisorkest van de stad werden er twee concerten gespeeld in de Grote Kerk. Het Kamerorkest kon zich zo presenteren aan een groot publiek. 25 amateurmusici speelden mee in het Kamerorkest. Hiervoor hebben wij veel contact gehad met lokale muziekverenigingen en orkesten.

Vest in de Stad

Concerten in het ziekenhuis

In het OLVG-Oost speelden we in de Kapel patiënten-concerten in februari (serenade van Brahms) en oktober (programma met o.a. Martinů). In 2024 gaan we letterlijk ook nog een stap verder het ziekenhuis in door op kamers en afdelingen te spelen.

Muziek voor ouderen en kwetsbaren

Onze musici speelden met de stichting Appeltaartconcerten voor ouderen in Den Haag, Weesp, Amstelveen, Utrecht en op verschillende locaties in Amsterdam, voor een erg dankbaar en enthousiast publiek. Na het concert werd samen appeltaart gegeten. Eind 2023 speelden we wederom een concert voor ouderen die extra aandacht verdienen. Dit concert wordt al jaren samen met de Stichting Ouderenfonds georganiseerd in Het Concertgebouw en wordt mogelijk gemaakt door ondersteuning van een aantal private fondsen.

Ouderenconcert

Activiteitenoverzicht 2023

Door het jaar heen zijn er doorlopend educatieactiviteiten op scholen, in Het Concertgebouw (in het kader van CKV) en zijn er bij iedere productie schoolklassen aanwezig bij de repetities. Deze activiteiten vinden wekelijks plaats en is daarom teveel om in het overzicht te vermelden.

Voor ieder regulier concert vindt er een inleiding plaats. Ook deze worden niet in dit overzicht vermeld.

LEGENDA

Reguliere concerten

Opera's

Koepel evenement

Educatieprojecten

Bijzondere projecten

Talentontwikkeling

januari

Openbare repetitie

do 12 januari

NedPhO-Koepel

Nederlands Philharmonisch Orkest

zo en ma 16 januari

Het Concertgebouw

Markus Poschner, dirigent

Truls Mork, cello

Dvořák – Celloconcert

Šerkšnyte – Fires *Nederlandse première*

R. Strauss – Tod und Verklarung

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 21 januari

Het Concertgebouw

ma 23 januari

Elbphilharmonie Hamburg

di 24 januari

Théâtre du Champs Elysees Parijs

do 26 januari

TivoliVredenburg

Lorenzo Viotti, dirigent

Maria Joao Pires, piano

Wagner – Siegfried-Idyll

Mozart – Pianoconcert nr. 27

Brahms – Symfonie nr. 2

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 28 januari Het Concertgebouw

zo 29 januari Isar Philharmonie München

Lorenzo Viotti, dirigent

Matthias Goerne, bariton

Webern – Passacaglia

Mahler – Ruckert Lieder

Brahms – Symfonie nr. 2

Nederlands Kamerorkest

vr 27 januari

PHIL Haarlem

za 28 januari

Grote Kerk Alkmaar

ma 30 januari

Het Concertgebouw

Daniel Reuss, dirigent

Cappella Amsterdam

J.S. Bach – Suite nr. 3

Brahms – Geistliches Lied voor koor en strijkorkest

Shaw – Music in Common Time voor koor en orkest

Nederlandse première

Brahms – Warum ist das Licht gegeben

J.S. Bach – Magnificat

februari

Audities orkestacademie

ma 6 t/m vr 10 februari

NedPhO-Koepel

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 11 en ma 13 februari

Het Concertgebouw

Ryan Bancroft, dirigent
Mark Bouchkov, viool
Adams – The Chairman Dances
Stravinsky – Violconcert
Roukens – Vertekende fantasie
(naar J.P. Sweelinck)
Stravinsky – Petrosjka

Vikingen

do 16 en vr 17 februari

Het Concertgebouw

Openbare repetitie

vr 17 februari

NedPhO-Koepel

Nederlands Kamerorkest

za 18 en zo 19 februari

Het Concertgebouw

Gordan Nikolić, viool/leiding
Timothy Ridout, altviool
Mozart – Symfonie nr. 38
'Praagse'
Artac – Opdrachtcompositie
Wereldpremière
Mozart – Sinfonia concertante
voor viool, altviool en orkest

Kamermuziek 5

23 en 26 februari

NedPhO Koepel

Kapel OLVG

maart

De Nationale Opera

vr 3 t/m do 16 maart

Nederlands Kamerorkest
Bassem Akiki, dirigent
Animal Farm – Raskatov

Nederlands Philharmonisch Orkest

vr 3 maart PHIL Haarlem

za 4 maart en zo 5 maart

Het Concertgebouw

Carlo Rizzi, dirigent
Maximilian Hornung, cello
Widmann – Con brio
Saint-Saens – Celloconcert nr. 1
Beethoven – Symfonie nr. 3
'Eroica'

Openbare repetitie

do 16 maart

NedPhO-Koepel

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 18 maart Het Concertgebouw

zo 19 maart Tivoli Vredenburg

ma 20 maart Het Concertgebouw

Hartmut Haenchen, dirigent
Wagner – Vorspiel uit
'Tristan en Isolde'
Bruckner – Symfonie nr. 7

Nederlands Kamerorkest

do 13 maart

TAQA Theater De Vest, Alkmaar

za 15 en zo 16 maart

Het Concertgebouw

Gordan Nikolić, viool/leiding
Steven Isserlis, cello
Verdi – Strijkkwartet
Haydn – Celloconcert in C
Nederlands Kamerorkest
Verdi – Strijkkwartet
Haydn – Celloconcert in C

auditie assistent-dirigent

21 maart

NedPhO-Koepel

april

Nederlands Kamerorkest

za 1 en maandag 3 april

Het Concertgebouw

René Jacobs, dirigent
J.S. Bach – Johannes-Passion

Openbare repetitie

wo 12 april

NedPhO-Koepel

De Nationale Opera Nederlands Philharmonisch Orkest

do 13 t/m di 2 mei

Lorenzo Viotti, dirigent
Der Rosenkavalier – Richard Strauss

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 22 ma 24 april

Het Concertgebouw

Lorenzo Viotti, dirigent
Lucas Debargue, piano
Szymanowski – Symfonie nr. 4
'concertante' voor piano en
orkest
Rachmaninoff – Symfonie nr. 2

mei

De Nationale Opera
Nederlands Kamerorkest

za 6 mei t/m zo 28 mei

Enrique Mazzola, dirigent
Maria Stuarda - Donizetti

Kamermuziek en vriendenconcert

7 en 11 mei

NedPhO-Koepel

Openbare repetitie

do 11 mei

NedPhO-Koepel

Nederlands
Philharmonisch Orkest

vr 12 mei PHIL Haarlem

za 13 mei en zo 14 mei

Het Concertgebouw

Joshua Weilerstein, dirigent
Marc-André Hamelin, piano
Price - Ethiopia's Shadow in America
Nederlandse première
Gershwin - Rhapsody in Blue
voor piano en orkest
Skye - Prisms, Cycles, Leaps
Nederlandse première
Copland - Appalachian Spring Suite

Nederlands Kamerorkest

za 20 en ma 22 mei

Het Concertgebouw

wo 24 mei TivoliVredenburg, Utrecht

za 27 mei De Doelen, Rotterdam

Clark Rundell, dirigent
Joe Puglia, viool/leiding
Brad Mehldau, piano
Glass - Symfonie nr. 3
Greenwood - There Will Be
Blood Suite
Mehldau - Concert voor piano
en orkest Nederlandse première

Nederlands
Philharmonisch Orkest

zo 21 mei Kulturpalast Dresden

Hartmut Haenchen, dirigent
Arthur Jussen, Lucas Jussen, piano
Mozart - Concert voor twee
piano's en orkest
Bruckner - Symfonie nr. 7

Nederlands Philharmonisch
Orkest en Nationale Opera

wo 24 t/m zo 28 mei Zonnehuis

Be Opera

juni

Nederlands
Philharmonisch Orkest

za 3 en zo 4 juni

Het Concertgebouw

Hannu Lintu, dirigent
Marc Bouchkov, viool
Penderecki - Threnody to the Victims
of Hiroshima
Brahms - Vioolconcert
Sjostakovitsj - Symfonie nr. 5

Nederlands Kamerorkest

vr 8 en za 10 juni

Het Concertgebouw

SOUK

Muk en het orkest

di 6 t/m 9 juni NedPhO Koepel

za 10 juni Podium Mozaïek

Lief, liever, liefst

ma 12 t/m za 17 juni

Heldringschool, Van Koetsveldschool,
Het Concertgebouw

Nederlands Kamerorkest
Operastudio de Nationale Opera

ma 19 en wo 21 juni

Kings and Queens

Opera in Paradiso

Openbare repetitie

do 22 juni

NedPhO-Koepel

Nederlands
Philharmonisch Orkest

za 24 juni en zo 25 juni, 14.15 u

Het Concertgebouw

John Wilson, dirigent
Howard McGill, saxofoon
Golden Age of Hollywood
Met muziek uit o.a. Ben Hur (Rozsa),
Psycho en Citizen Kane (Herrmann),
Gone with the Wind (Steiner) en
Robin Hood (Korngold)

juli

Koepelfestival

za 1 en zo 2 juli

augustus en september

Nederlands Kamerorkest

do 31 aug Het Concertgebouw

vr 1 september Caprera, Bloemendaal

Zomerconcert

François Leleux, dirigent

Nederlands
Philharmonisch Orkest

6 t/m 29 september

De Nationale Opera

Markus Stenz, dirigent
Aufstieg und Fall der Stadt
Magahonny - Kurt Weill

Openbare repetitie

do 14 september

NedPhO-Koepel

Nederlands
Philharmonisch Orkest

za 16 september Het Concertgebouw

Serie Klassieke Meisterwerken

zo 17 september PHIL Haarlem

ma 18 september

Het Concertgebouw

Stanislav Kochanovsky, dirigent
Daniel Ciobanu, piano
Ortiz - Antropolis Nederlandse
première

Ravel - Pianoconcert in G
Gershwin - An American in Paris
Ravel - Bolero

Appeltaartconcerten

di 19 t/m za 22 september

oktober

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 30 september en ma 2 oktober

Het Concertgebouw

Marc Albrecht, dirigent
Daniel Lozakovich, viool
Ligeti – Atmospheres
Bruch – Vioolconcert nr. 1
R. Strauss – Also sprach Zarathustra

NedPhO-Koepel en kapel OLVG Kamermuziek

wo 11 en do 12 oktober

NedPhO-Koepel

Openbare repetitie

Nederlands Kamerorkest

vr 13 oktober

TAQA Theater De Vest, Alkmaar

za 14 oktober en ma 16 oktober

Het Concertgebouw

Roberto Gonzalez-Monjas, viool
en leiding
Harriet Krijgh, cello
Purcell – Funeral Sentences
Schumann – Celloconcert
Purcell/Benjamin – Three Consorts
Nederlandse premiere
Beethoven – Symfonie nr. 5

Nederlands Philharmonisch Orkest

vr 20 oktober TivoliVredenburg,

Utrecht

za 21 en ma 23 oktober

Het Concertgebouw

Lorenzo Viotti, dirigent
Bertrand Chamayou, piano
Britten – Sinfonia da Requiem
Ravel – Pianoconcert voor de
linkerhand
Tsjajkovski – De Storm
Rachmaninoff – Dodeneiland

Nederlands Kamerorkest

zo 22 oktober

Grote Kerk Alkmaar

Vest in de Stad

november

Nederlands Kamerorkest

vr 3 november PHIL Haarlem

za 4 en zo 5 november

Het Concertgebouw

Gordan Nikolić en Alina Ibragimova,
viool en leiding
Vivaldi – De vier jaargetijden
C.P.E. Bach – Symfonie Wq 183/1
Rebel – Le Chaos uit ‘Les Elements’
Rautavaara – Melankolia uit ‘Cantus
Arcticus’

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 11 november t/m zo 3 december

De Nationale Opera

Lorenzo Viotti, dirigent
Lohengrin - Wagner

Nederlands Philharmonisch Orkest

vr 24 november

Openbare repetitie Westerkerk

za 25 en ma 27 november

Het Concertgebouw

Lorenzo Viotti, dirigent
Reinout Scholten van Aschat,
verteller
Projectkoor met VU-Kamerkoor,
Kamerkoor NEXT en
Vocaal Ensemble Musa
Schönberg – Verklärte Nacht
Verdi – Quattro pezzi sacri

Kamermuziek Cello Biënnale

zo 26 november

NedPhO-Koepel

december

Nederlands Kamerorkest

vr 1 t/m do 28 december

De Nationale Opera

Riccardo Minasi, dirigent

Die Zauberflöte – Mozart

Sinterklaasconcert

za 2 december

NedPhO-Koepel

Nederlands Philharmonisch Orkest

za 9 en zo 10 december

Het Concertgebouw

Lorenzo Viotti, dirigent
Augustin Hadelich, viool
Bartok – Vioolconcert nr. 2
Sibelius – Symfonie nr. 1

Openbare repetitie

vr 15 december

NedPhO-Koepel

16 december

Nederlands Philharmonisch Orkest

Feestconcert

ma 18 december

Het Concertgebouw

Nathalie Stützmann, dirigent
Thomas Oliemans, bariton
Daniel Lozakovich, viool

Nederlands Kamerorkest

za 16 december Grote Kerk, Alkmaar

di 19 december Het Concertgebouw

Ouderenconcert en Koorserie

do 21 december PHIL

Kerstconcert
Krista Audere, dirigent
Cappella Amsterdam
Katharine Dain, sopraan
Raoul Steffani, bariton

Kamermuziek

ma 18 t/m do 21 december

NedPhO-Koepel, Zonnehuis,
Stefanustheater

3. Publiek en sponsors

3.1 Bereik en verkoop

In 2023 zagen we het publiek steeds meer terugkeren. Door de coronapandemie is er een gat geslagen in de continuïteit van de publieksopbouw en zijn we een deel van onze vaste bezoekers kwijt geraakt. Daar tegenover staat dat we een groter aandeel nieuwe bezoekers mochten verwelkomen in 2023.

Van het totaal aantal bezoekers in 2023 heeft 32 procent onze concerten eerder bezocht, 68 procent van de bezoekers kocht voor het eerst een kaartje. Dat is wat betreft verjonging en vernieuwing een goed teken, tegelijkertijd zetten we vanuit marketing vol in op herhaalbezoek van deze groep.

De gemiddelde leeftijd lag in 2023 op 55 jaar, net zoals in 2022. De serieverkoop in 2023 (voor seizoen 2023-2024) laat een kleine terugloop zien ten opzichte van het seizoen ervoor. We verkochten 694 series (goed voor 8094 kaarten) ten opzichte van 813 series (9303 kaarten) het seizoen ervoor. De gemiddelde leeftijd van seriehouders ligt een stuk hoger dan het totaal gemiddelde: 73 jaar. De gemiddelde leeftijd van bezoekers van de concerten die gedirigeerd worden door chef-dirigent Lorenzo Viotti ligt lager dan het totaal, namelijk 53 jaar. Vooral het aantal onder de dertig is aanzienlijk, met ruim 14%. De tendens dat er steeds meer jongeren in de concertzaal te vinden zijn, zien we gelukkig ook steeds meer terug bij de andere concerten.

Naast de reguliere concerten in Het Concertgebouw, PHIL Haarlem en TAQA Theater de Vest organiseerden we afgelopen jaar concerten op andere locaties, zoals Openluchttheater Caprera in Bloemendaal en poptempel Paradiso in Amsterdam.

Van de generale repetitie voor *Quattro Pezzi Sacri* van Verdi maakten we een bijzonder event. Omdat de totale bezetting van koor en orkest te groot was voor in de NedPhO-Koepel, weken we uit naar de Westerkerk. De kaarten die beschikbaar waren om deze bijzondere generale onder leiding van Lorenzo Viotti bij te wonen waren snel uitverkocht. Ook hier waren veel nieuwe bezoekers aanwezig.

Voor wat betreft publieksverbreding en toegankelijkheid vormden de familieconcerten, openbare repetities en Koepelconcerten in de NedPhO-Koepel wederom een vast onderdeel van ons aanbod. Toegangskarten voor deze concerten zijn een stuk voordeliger, de concerten duren over het algemeen een uur en zijn zo een laagdrempelige manier om kennis te maken met ensembles bestaande uit musici van beide orkesten.

In het eerste weekend van juli organiseerden we Zomer in de Koepel, een weekend vol muziek. Verschillende (amateur)gezelschappen waren te gast, waaronder de Tramharmonie, het Amsterdams Andalusisch Orkest en het koor Zeeburg zingt. We trokken in dit weekend overwegend nieuw en diverser publiek. Voor families speelden we Muk en het orkest in Paradiso en in het Zonnehuis, en een Sinterklaasconcert voor kinderen in de NedPhO-Koepel.

Naast alle live concerten, bereiken we ook een groot publiek via onze social media kanalen. Ruim 1,4 miljoen mensen keken in 2023 naar onze video's, we bereikten 1.146.462 mensen via Facebook en 354.076 mensen via Instagram. Onze twee podcastseries zijn een mooie verrijking op ons aanbod: naast de serie Klankcast, waarin luisteraars kennismaken met onze musici, maken we ook de podcastserie Masterminds, die inhoudelijk ingaat op het leven van componisten. De podcasts worden goed beluisterd: het totaal aantal downloads sinds 2019 staat op 115.000.

3.2 Communicatie en media

De marketing- en communicatiestrategie hebben we in 2023 nog beter laten aansluiten bij de verschillende doelgroepen: jonge mensen worden in de nieuwsbrieven met 'je' aangesproken en krijgen concerten aangeboden die aansluiten bij hun belevingswereld. De oudere, trouwe bezoeker schrijven we aan op de manier zoals de bezoeker van ons gewend is. De programmatoelichtingen, die bij ieder concert gratis uitgedeeld worden, zijn voor iedereen verrijkend en begrijpelijk, kenner of niet.

Bezoekers krijgen per mail een selectie van concerten geadviseerd, op basis van hun eerdere concertbezoek. Vooral publiek dat voor het eerst een concert van onze orkesten bezocht, willen we zo goed mogelijk adviseren zodat dat publiek geen drempels ervaart om nog een keer terug te komen. Dat kunnen we doen door één van de CRM-projecten die in 2023 zijn gestart: het optimaliseren en opnieuw inrichten van Microsoft Dynamics. Dit systeem wordt steeds adequater benut en ingezet om aanbod op maat te leveren aan onze bezoekers. Op basis van bezoekgeschiedenis kunnen we met behulp van dit systeem aanbevelingen doen wat betreft het volgende concertbezoek. Ook zien we per concert hoe het publiek is samengesteld, wat de onderliggende demografische gegevens zijn en wat verkooptrends en ontwikkelingen zijn. Als onderdeel van de optimalisering zijn we overgestapt naar Dynamics for marketing als nieuw e-mailsysteem.

Wat betreft aandacht voor onze orkesten in de diverse media was 2023 wederom een goed jaar. De vaste samenwerking met NPO Radio4 verloopt goed en er worden met regelmaat concerten van ons uitgezonden. We waren dit jaar ook weer te gast bij Podium Klassiek, op 19 februari met het Nederlands Kamerorkest.

Video

In coronatijd lag de focus op het bereiken van ons publiek via livestream, in de periode erna wilden we iedereen weer bij onze orkesten in de zaal hebben. Om het publiek te stimuleren hebben we een serie video's opgenomen met onze chef-dirigent Lorenzo Viotti waarin hij zijn enthousiasme deelt over de muziek die hij met het orkest speelt. In het tweede deel van het jaar hebben we hier onze musici bij betrokken. In een serie van vier video's - waarvan er inmiddels twee zijn verschenen - gaat Viotti in gesprek met een musicus over het werk en de liefde voor het werk.

Daarnaast zijn we in 2023 verder gegaan met het vergroten van ons digitaal archief en namen we onder andere het bijzondere concert op dat het Nederlands Philharmonisch Orkest onder leiding van Lorenzo Viotti gaf met de beroemde pianiste Maria João Pires en het concert van het Nederlands Philharmonisch Orkest onder leiding van Lorenzo Viotti in TivoliVredenburg met werken van Tsjajkovski en Britten.

In 2023 hebben we de videoserie afgerond waarin we drie jonge Nederlandse componisten interviewen over hun nieuwe werk dat in première ging bij het Nederlands Kamerorkest: Bram Kortekaas (1989) (over Cosmic Cliffs), Meriç Artaç (1990) (over Overture to the Sun) en Rick van Veldhuizen (1994) (over Ausschweifungen).

3.3 Sponsoring en fondsenwerving

In 2023 vonden enkele bijzondere sponsorevents plaats. Van Uden Holding in Rotterdam, al ruim tien jaar sponsor van ons orkest, vierde het 175-jarig bestaan met een feest in Theater Walhalla, waar het Nederlands Kamerorkest onder leiding van Gordan Nikolić de Holberg Suite van Grieg uitvoerde. Van Uden is in de zomer van 2023 dedicated partner van de orkestacademie geworden, voor een periode van drie jaar. Mede dankzij deze bijdrage hebben we in het najaar van 2023 een coördinator orkestacademie kunnen aanstellen. Ook hadden we een bijzonder jubileum met onze hoofdsponsor Yakult en vierden we op 18 september dertig jaar partnership, met een feestelijke avond in Het Concertgebouw. Het contract met hoofdsponsor Yakult is verlengd, met de intentie voor nog twee jaar, tot en met 2026 en in gezamenlijkheid worden er plannen voor de toekomst ontwikkeld.

Dertig jaar partnership Yakult

Het werven van nieuwe partners in de zakelijke markt heeft onze volle aandacht. We verwachten daar op langere termijn resultaten te behalen, onder andere door de organisatie van een sponsordiner in mei 2024 (dat voor december 2023 op de planning stond maar uitgesteld werd vanwege ernstige persoonlijke omstandigheden). We realiseerden in 2023 een kleine groei in aantal vrienden en geefkringleden.

Voor Welkom bij het Orkest II – de Eredivisie hebben we aanvragen ingediend bij de Turing Foundation en bij Zabawas voor 2024, in 2023 ontvingen wij al een bijdrage van Zadelhoff voor hetzelfde project. Ook werden twee aanvragen voor compositieopdrachten gehonoreerd door het Fonds Podiumkunsten. Het contact met de fondsen verloopt altijd plezierig.

4. Bestuur en Toezicht

4.1 Bestuur

Het bestuur van de Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest bestaat uit één natuurlijk persoon, zijnde de directeur-bestuurder. In 2023 zijn er meerdere directeur-bestuurders actief geweest:

- **Rob Streevelaar (tot 8/3/2023) - directeur-bestuurder**
Nevenfunctie: Lid bestuur Stichting Zangexpress, muziekonderwijs voor het basisonderwijs
- **Stan Paardekooper (van 8/3/2023 tot 23/5/2023) – interim directeur- bestuurder**
Nevenfuncties: Financieel maatje Regenboog
Voorzitter bestuur stichting Appeltaartconcerten
Jurylid Ouderensongfestival
Sociaal-juridisch raadsman Buurtteam Amsterdam Centrum
Secretaris bestuur Delft Chambermusic Festival
Directeur-aandeelhouder Stanrecht BV
- **Heske van Eyck van Heslinga (van 23/5/2023 tot 1/11/2023)- interim directeur- bestuurder**
Nevenfuncties: CEO Crownstone Consulting BV
Voorzitter Bestuur Fonds NVC
Vicevoorzitter Raad van Commissarissen Stichting Lekstede Wonen
President commissaris A&R Markerink Holding BV/RIG Markerink BV
Lid raad van toezicht Stichting SIOO
Commissaris Tema Process BV (tot 19 oktober 2023)
Beheerder van aandelen PT Green Solutions Holding BV
Beheerder van aandelen Nijhuis Fabel BV
Directeur-bestuurder SML Lap BV
Docent Corporate Governance opleidingen NCD, Hemingway, De Nieuwe Commissaris
Assessor RCBM (Register Certified Board Members)
- **Fiona Arens (van 1/11/2023 tot heden) – directeur-bestuurder**
Nevenfuncties: Lid raad van toezicht Omroep ZWART
Jurylid Beste Lokale Omroep van het jaar

4.2 Raad van Toezicht

4.2.1 Samenstelling

De raad van toezicht van Stichting Nederlands Philharmonisch orkest bestaat uit zeven personen, het maximaal aantal dat volgens de statuten lid mag zijn. De samenstelling, inclusief (neven)functies, is als volgt:

Mevrouw H.J. (Heleen) Terwijn, voorzitter

- Directeur strategie IMC Weekendschool
- Voorzitter Stichting Jongeren Die het Kunnen (JDK)
- Lid Raad van Commissarissen Delphine Topholding BV (Partou)
- Vicevoorzitter Laguna Collective
- Lid Amsterdams 4 en 5 Mei comité

De heer J.H. (Jasper) Stek, vicevoorzitter

- Advocaat-partner Stek advocaten
- Lid Raad van Discipline van de Amsterdamse Orde van Advocaten
- Voorzitter Lawn Tennis Club Festina
- Voorzitter Stichting Hebe 1948
- Secretaris Stichting Bredero 2018

Mevrouw C.A. (Cilian) Jansen Verplanke, lid

- Founding partner Karmijn Kapitaal
- Penningmeester RC Oude Armen Kantoor (RCOAK vermogensstichting)
- Secretaris Stichting Administratiekantoor Continuïteit ABN AMRO Bank

Mevrouw K. (Katja) Kok-Keizer, lid

- Directeur Private Banking & Wealth Management ING NL
- Commissaris Neways
- Bestuurslid Burgerlijke Maatschap H
- Lid Raad van Toezicht War Child Nederland

De heer J. (Jan) Kouwenhoven, lid

- Voorzitter van de Vereniging gepensioneerden Koninklijk Concertgebouworkest
- Secretaris van de Vereniging van eigenaren Bilderdijkstaete

Mevrouw M.N.E. (Makira) Mual, lid

- Hoofdredacteur klassieke muziek NTR
- Voorzitter Dutch Double Bass Festival
- Lid van de Raad van Advies van het Schiermonnikoogfestival
- Lid van de jury die tweejaarlijks de Componist des Vaderlands benoemt

De heer H. (Haroon) Sheikh, lid

- Senior wetenschapper bij de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
- Bijzonder Hoogleraar VU leerstoel 'Strategic Governance of Global Technologies'
- Bestuurslid Stichting Maand van de Filosofie
- Lid Raad van Advies bij SIDN-fonds
- Lid Maatschappelijke Adviesraad Geesteswetenschappen Universiteit Leiden
- Lid Raad van Advies Socires
- Periodiek columnist bij NRC Handelsblad
- Lid Raad van Advies van Stichting Brainwash
- Bestuur Atlantische Commissie
- Lid Advisory Council on AI Safety of the UK Government

4.2.2 Zittingstermijn

Naam	Functie	Geboren	Benoeming	Herbenoeming	Aftreden
Mevrouw H.J. Terwijn	voorzitter	26-01-1967	1-5-2015	1-5-2019	1-5-2027*
Mevrouw C.A. Jansen Verplanke	lid	07-07-1965	1-6-2023		
Mevrouw K. Kok-Keizer	lid	17-12-1972	1-2-2017	1-2-2021	1-2-2025
De heer J. Kouwenhoven	lid	15-06-1950	1-4-2018	1-4-2022	1-4-2026
Mevrouw M.N.E. Mual	lid	24-06-1969	1-2-2017	1-2-2021	1-2-2025
De heer J. Stek	vicevoorzitter	31-05-1964	1-6-2019	1-6-2023	1-6-2027
De heer H. Sheikh	lid	07-08-1980	6-6-2022		

* Heleen Terwijn is per juni 2022 benoemd tot voorzitter raad van toezicht, zij was daarvoor reeds lid. Conform statuten is haar zittingstermijn met een periode verlengd.

4.2.3 Verslag raad van toezicht

De raad van toezicht bedankt alle musici en staf van het Nederlands Philharmonisch Orkest | Nederlands Kamerorkest voor hun grote inzet in het afgelopen jaar, en voor de prachtige muziek waarvan telkenmale velen hebben kunnen genieten.

De raad van toezicht van het Nederlands Philharmonisch Orkest|Nederlands Kamerorkest bestaat uit zeven personen: een voorzitter, vicevoorzitter en vijf leden. In 2023 hebben vijf reguliere vergaderingen plaatsgevonden samen met de directeur-bestuurder. Afhankelijk van het onderwerp sloten ook MT-leden aan. Voorafgaand aan elke vergadering hield de raad een interne bespreking. Naast de reguliere vergaderingen heeft de raad regelmatig onderling overleg gevoerd, onder andere over de bestuurswisselingen, zie hieronder. Bovendien hebben twee brainstormsessies plaatsgevonden samen met het managementteam in aanloop naar de BIS-aanvraag 2025-2028, waarvan één onder leiding van projectleider BIS 2025-2028, Lonneke Regter. Zoals gebruikelijk was er buiten de reguliere vergaderingen om regelmatig overleg tussen de voorzitter van de raad van toezicht en de directeur-bestuurder. Onder andere hielden zij agendaoverleg voorafgaand aan elke vergadering van de raad.

Samenstelling

De samenstelling van de raad van toezicht is in 2023 gewijzigd door het aftreden van Jan Deiters na twee termijnen. Voor zijn positie in de raad en in de auditcommissie is een nieuw lid geworven via een vacaturetekst op externe kanalen. De raad heeft gekozen voor Cilian Jansen Verplanke. Zij heeft een langjarige (financiële) investment banking achtergrond bij de grootbanken en is sinds 2010 ondernemster met haar eigen investeringsfonds dat zich met name richt op MKB-bedrijven met diversiteit in de directie. Cilian heeft grote belangstelling voor klassieke muziek en heeft meerdere bestuursfuncties in de sector vervuld. De raad heet Cilian Verplanke van harte welkom in zijn midden. We zijn Jan Deiters dankbaar voor zijn toewijding en zijn inzet voor het Nederlands Philharmonisch Orkest|Nederlands Kamerorkest. Vicevoorzitter Jasper Stek werd herbenoemd voor een tweede termijn.

Bestuurswisselingen

Begin 2023 hebben de raad en directeur Rob Streevelaar na onderling overleg besloten afscheid van elkaar te nemen vanaf september 2023. In juni hebben musici, staf en relaties op feestelijke wijze in het Concertgebouw afscheid genomen van Rob. We danken Rob hartelijk voor zijn 15 jaar inzet en toewijding aan het Nederlands Philharmonisch Orkest|Nederlands Kamerorkest.

Tussen 8 maart en 23 mei heeft Stan Paardekooper gefungeerd als interim directeur-bestuurder, hetgeen aan beide kanten niet tot de gewenste samenwerking leidde. Per 23 mei heeft de raad Heske van Eyck van Heslinga als opvolger benoemd. De raad heeft over de bestuurswisselingen steeds contact gehad met het ministerie van OCW. Eveneens heeft de raad gesprekken georganiseerd voor musici en staf. Na afloop van haar opdracht, met de benoeming van een nieuwe vaste directeur-bestuurder, is Heske van Eyck van Heslinga décharge verleend. De raad spreekt zijn hartelijke dank uit aan Heske voor haar inzet voor de orkesten.

Voor de zomer is de raad in samenwerking met extern bureau The Executive Network de procedure gestart voor het werven van de nieuwe directeur-bestuurder. Input voor het profiel werd geleverd door de vaste MT-leden, de interim-directeur, de OR, chef-dirigent Viotti en muzikaal leider van het NKO Nikolić. De vacature is via diverse kanalen extern uitgezet.

De sollicitatiecommissie bestond uit een afvaardiging van de raad van toezicht, een afvaardiging van de ondernemingsraad en MT-leden. Per 1 november heeft de raad van toezicht na een positief advies van de OR Fiona Arens benoemd tot directeur-bestuurder.

Fiona Arens is 46 jaar oud, een ervaren bestuurder van buiten de muzikewereld, met groot enthousiasme voor cultuur en muziek. Ze begon haar loopbaan als consultant op het gebied van lobby en public affairs. In 2009 stapte ze over naar de mediawereld, eerst als hoofd strategie en beleid bij Omroep MAX, later als adjunct-directeur bij die omroep. Fiona heeft ruime ervaring met het ontwikkelen en uitvoeren van strategieën, met het inspireren van mensen om uitdagingen en kansen aan te gaan en met stakeholdersmanagement. De raad is zeer verheugd over de komst van Fiona als directeur-bestuurder.

Onderwerpen en aandachtspunten

De raad van toezicht heeft in 2023 haar jaarkalender geactualiseerd. Onder andere zullen vaker MT-leden worden uitgenodigd om gezamenlijk specifieke onderwerpen nader te bespreken.

In de januarivergadering sloot het hoofd HR aan bij de vergadering in het kader van staf- en MT-ontwikkelingen, en de uitkomsten van het medewerkersonderzoek.

De maartvergadering vond plaats in aanwezigheid van de accountant, BDO. De raad van toezicht heeft daar de jaarrekening 2022 met het bestuursverslag goedgekeurd en opmerkingen uit de managementletter besproken. Voorafgaand aan deze vergadering werd de jaarrekening gedetailleerd doorgenomen door de auditcommissie, voorzitter raad van toezicht, bestuur, controller en accountant. Het voorgenomen vervolg op de riskworkshop door BDO heeft vanwege wisselingen in het bestuur en bij de accountant nog niet plaatsgevonden.

In mei en juni troffen managementteam en raad van toezicht elkaar in twee strategiesessies richting het Cultuurplan 2025-2028.

In juni vond de jaarlijkse ontmoeting plaats tussen de voltallige raad van toezicht en de ondernemingsraad, waarbij aandacht was voor de opdracht aan interim-bestuurder Heske van Eyck van Heslinga. De aanwezigheid van een delegatie van de raad bij een OR-vergadering in het kader van de WOR, art. 24 is verplaatst van november naar maart 2024 om directeur-bestuurder Fiona Arens eerst de kans te geven zich goed in te werken.

De auditcommissie bespreekt door het jaar heen de kwartaalrapportages (met actuele cijfers en voortschrijdende prognoses), die daarna op hoofdlijnen in de vergaderingen van de hele raad worden besproken. In november heeft de auditcommissie de begroting voor 2024 besproken met de bestuurder en het hoofd Financiën. De begroting is vervolgens goedgekeurd in de vergadering van de voltallige raad, in aanwezigheid van het hoofd Financiën.

Verder was er gedurende het jaar onder andere aandacht voor het invullen van openstaande MT-vacatures (inmiddels alle ingevuld), ziekteverzuim, de positie van deeltijd/voltdag musici, de zoektocht naar een nieuwe chef-dirigent en de uitkomsten van het medewerkersonderzoek.

In het najaar heeft de raad van toezicht besloten om na jarenlange goede samenwerking afscheid te nemen van accountant BDO. 2023 is het laatste controlejaar. De directeur-bestuurder heeft een inventarisatie gedaan, gevolgd door een offerte-procedure. De directeur-bestuurder, auditcommissie en het hoofd Financiën voerden gesprekken met kandidaten. Gekozen is voor Share Impact Accountants met ingang van controlejaar 2024, een bureau met uitgebreide ervaring met Nederlandse orkesten. De raad bedankt BDO hartelijk voor de jarenlange inzet voor het Nederlands Philharmonisch Orkest|Nederlands Kamerorkest.

Eveneens in het najaar heeft de raad van toezicht conceptstatuten doorgenomen van stichting Nederlands Philharmonisch Orkest. Onze notaris heeft deze statuten opgesteld om deze in lijn te brengen met de Wet Bestuur en Toezicht Rechtspersonen, de Governance Code Cultuur, anbi-vereisten en overige wet- en regelgeving. De statuten zijn door de raad van toezicht goedgekeurd in een besluit buiten de reguliere vergaderingen om.

In december heeft de raad de conceptteksten voor de BIS-aanvraag 2025-2028 besproken: de missie en visie van de organisatie, de profielen van het Nederlands Philharmonisch Orkest en het Nederlands Kamerorkest, en een terugblik op de huidige cultuurplanperiode.

Zelfevaluatie

In juni vond de jaarlijkse zelfevaluatie van de raad van toezicht plaats, ditmaal onder leiding van twee externen. Onder andere is de positie van de raad ten opzichte van de organisatie geëvalueerd. Leerpunt voor de raad is voeling houden met bredere lagen van de organisatie, uiteraard in afstemming met de directeur. Met interim-directeur Heske van Eyck van Heslinga en vervolgens de vaste directeur Fiona Arens zijn hier direct goede afspraken over gemaakt. Naar aanleiding van een brief van de wethouder Kunst en Cultuur van Amsterdam is gesproken over het thema grensoverschrijdend gedrag en het toezicht houden op het implementeren van goed beleid hierover in de organisatie.

Stakeholders, partners en activiteiten

Aan het begin van elk seizoen vindt een kick-off bijeenkomst plaats voor musici en staf. Ook dit jaar was een lid van de raad van toezicht bij een deel van de middag aanwezig. Leden van de raad van toezicht bezoeken zeer regelmatig concerten en operavoorstellingen van het symfonieorkest en het kamerorkest. Dat zijn tevens uitstekende momenten om belangrijke stakeholders te spreken. Twee leden van de raad waren in 2023 aanwezig bij de 'heidag' van de Vereniging van Nederlandse Orkesten. De voorzitter schoof aan bij het monitoringsgesprek met de Raad voor Cultuur, samen met de directeur, de artistiek leider en een ander MT-lid. Een afvaardiging van de raad sprak meermalen met chef-dirigent Lorenzo Viotti en NKO leider Gordan Nikolić.

Een nieuw initiatief is het organiseren van een sponsordiner dat in mei 2024 zal plaatsvinden. De voorbereidingen zijn reeds in 2023 gestart, in een samenwerking tussen artistieke zaken, chef-dirigent Viotti, de afdeling development, de directeur en de raad. Leden van de raad zetten actief hun netwerk in om potentiële sponsors aan de orkesten te verbinden. We kijken met vertrouwen naar de toekomst en zien uit naar de concerten van onze orkesten in 2024.

4.3 Ondernemingsraad

Visie OR: het creëren van een veilige werkomgeving met ruimte voor creativiteit en goede interne arbeidsverhoudingen leidt tot gemotiveerde werknemers

Missie OR: borging en continuering van de organisatie

OR leden tot 1 augustus 2023: Wouter Brouwer (voorzitter), Julien Beijer (secretaris), Jan Bastiaan Neven (vicevoorzitter), Pauline Bruijn, Door Verhey, Nando Russo en Saskia Viersen.

De zittingstermijn van de OR liep op 1 augustus 2023 af en om die reden zijn er op 15 juni 2023 OR-verkiezingen gehouden. Daaruit zijn de volgende OR-leden gekozen voor een nieuwe zittingstermijn van drie jaar: Wouter Brouwer (voorzitter), Paul Reijn (secretaris), Pauline Bruijn, Julien Beijer, Saskia Viersen, Marc Aixa Siurana en Berdien Vrijland.

Het jaar 2023 kenmerkt zich door het vertrek per 8 maart van algemeen directeur Rob Streevelaar. Tijdens de zoektocht naar een nieuwe directeur heeft eerst Stan Paardekooper en vervolgens Heske van Eyck van Heslinga deze functie waargenomen en op 1 november is de nieuwe algemeen directeur Fiona Arens aangesteld.

Gesprekken en (overleg)vergaderingen:

- 5 overlegvergaderingen (met daaraan voorafgaand altijd agendaoverleg) met de algemeen directeur.
- 1 vergadering van de raad van toezicht waarbij de voltallige OR aanwezig was.
- 6 formele interne OR-vergaderingen; het streven van de OR is om tussen het agendaoverleg en de overlegvergadering met de directie een interne OR vergadering te plannen.
- 3 extra interne vergaderingen
- 1 algemene jaarvergadering van de OR met alle medewerkers binnen de organisatie

Adviesaanvragen die zijn behandeld door de OR:

- adviesaanvraag aanstelling a.i. directeur (Stan) > positief advies OR
- adviesaanvraag aanstelling a.i. directeur (Heske) > positief advies OR
- adviesaanvraag aanstelling directeur (Fiona) > positief advies OR

Andere belangrijke zaken waarbij de OR en/of AC betrokken is of was:

- Zoektocht nieuwe chef-dirigent per seizoen 25/26 (AC)
- Zoektocht nieuwe algemeen directeur (OR). Zowel voorzitter als secretaris waren betrokken bij de sollicitatieprocedure en maakten deel uit van de sollicitatie commissie.
- Bespreking met Heske van Eyck over “onderzoek dienstverbanden, toeslagen, ureninzet”. Dit betreft een document wat in opdracht van de rvt in augustus 2023 tot stand is gekomen.
- Ontwikkeling en start parkeerregeling NedPhO-Koepel (3 parkeervergunningen voor musici)

Aandachtspunten (Speerpunten) v/d ondernemingsraad:

- duurzame inzetbaarheid
- ziekteverzuim
- positie deeltijders
- communicatie

5. Bedrijfsvoering en Control

5.1 Financiële resultaten en risicobeheersing

2023 was ons eerste volledige operationele jaar na de pandemie. Geen lockdowns meer, geen beperkingen en terug naar een 'gewone' wereld. Maar het bleek financieel een andere wereld geworden. Vergelijkingen van actuele cijfers 2023 ten opzichte van de normbegroting van het addendum op het cultuurplan 2021-2022 zijn te maken maar geven niet direct de goede inzichten. Vanaf het moment dat deze normbegroting is opgesteld is de situatie in de wereldeconomie veranderd onder invloed van corona en de oorlog tussen de Oekraïne en Rusland. Tekorten aan materialen hebben gezorgd voor een inflatie met hoge prijsstijgingen als gevolg. Ook het gedrag van bezoekers is veranderd sinds de coronaperiode. Bezoekers plannen minder van te voren en kopen meer en meer last minute hun kaartje voor een concert. Onze marketinginspanningen werden hierdoor geïntensiveerd. Het duurder worden van het levensonderhoud vraagt ook om een betere beloning. In 2023 hebben er een tweetal cao-verhogingen plaatsgevonden. Voor de staf een verhoging van 3% en een eenmalige uitkering naar rato. Onze orkesten hebben twee keer een verhoging van 3,5% ontvangen. De verhogingen zijn deels gedekt door de indexatie van de subsidiebedragen vanuit OCW en vanuit het Amsterdams Fonds voor de Kunst. Ook hebben wij ons genooddaakt gezien de toegangsprijzen voor onze concerten te verhogen als gevolg van de forse verhoging van de zaalhuur, met name in Het Concertgebouw.

Bij de opbrengsten zien we bij de directe opbrengsten een verschuiving in de aard van de opbrengsten ten opzichte van de normbegroting. De totale directe opbrengst is iets hoger, maar met name de opbrengst van recettes blijft achter. Naast de slechtere serieverkoop en het last minute koopgedrag, wordt dit ook veroorzaakt doordat wij in staat zijn geweest een jonger publiek aan te trekken. Jonger publiek betekent ook een gemiddelde lagere prijs per verkocht kaartje door het jongerentarief dat wij hanteren. Wij zijn uiteraard heel positief over de verjonging van het publiek.

Omzet uit indirecte opbrengsten is in 2023 hoger door de verkoop van diverse muziekinstrumenten en een hogere doorbelasting aan Nationale Opera & Ballet. In 2023 hebben we een aantal grote opera's mogen begeleiden met een grotere bezetting.

De kosten in 2023 hebben de normbegroting overschreden. Naast de hogere kosten als gevolg van de inflatie, Wet arbeidsmarkt in balans en cao-verhogingen hebben wij ook diverse eenmalige kosten moeten maken. In de coronaperiode is onderhoud uitgesteld. We hebben in 2023 een start gemaakt om deze achterstand in te lopen. Daarnaast hebben er wisselingen plaats gevonden in de directie en managementteam van stichting Nederland Philharmonisch Orkest. Daaruit voortvloeiend waren er hoge eenmalige kosten voor recruitment, juridisch advies, interimbezetting van diverse afdelingen en ontwikkelingskosten.

Door een late planning vanuit DNO voor de door ons te begeleiden opera's in 2023, hebben wij te maken gekregen met een uitdagende planning van onze producties die op sommige momenten een overlap hadden. Wij hebben hierdoor extra capaciteit moeten inhuren met als gevolg hoge kosten voor remplaçanten. Ook hebben wij in een aantal maanden te maken gehad met hogere uitval door ziekte helaas nog steeds ten gevolge van corona. Een deel van de remplaçantenkosten beschouwen wij dan ook als eenmalig.

Voor 2023 was in de normbegroting een negatief resultaat opgenomen van € 33.270. Dit bestond uit een negatief resultaat uit gewone bedrijfsvoering (exclusief rentebaten en -lasten en mutaties in reserves en fondsen) van € 120.770, dat volledig gedekt werd met onttrekkingen uit de reserves. De werkelijke exploitatie komt uit op een negatief resultaat van € 138.424. Het resultaat uit gewone bedrijfsvoering (exclusief rentebaten en -lasten en mutaties in reserves en fondsen) bedraagt € 1.137.088. Dit negatieve operationeel resultaat is deels gedekt door rentebaten, koersresultaat en mutaties in reserves. In het jaarverslag worden verdere analyses op de onderliggende cijfers weergegeven in de toelichtingen bij de balans en de exploitatierekening.

Coronasteun

De extra coronasteun die in 2020 is ontvangen, is door OCW vastgesteld per einde cultuurperiode 2016-2020 en vrijgevallen ten gunste van de Algemene reserve. De in 2021 ontvangen coronasteun is per boekjaar 2021 als bestemmingsreserve op de balans opgenomen.

Vanuit de coronasteun die in 2021 en 2022 is ontvangen, is in 2023 een bedrag van €471.547 onttrokken. Dit is ter dekking van de tegenvallende serieverkoop, extra kosten voor producties die we hebben ingehaald en meer inhuur van remplaçanten door ziekte. Verdere toelichting is te vinden in de toelichting op deze bestemmingsreserve in de jaarrekening. Het nog resterende bedrag aan coronasteun zal in 2024 nodig zijn om de lagere opbrengsten uit serieverkoop/ recettes ten opzichte van ons voorgenomen cultuurplan te dekken.

Het solvabiliteitpercentage is met 75% zeer goed te noemen. Ten opzichte van 2022 is het percentage met 7% gedaald als gevolg van het onttrekken van met name een groot deel van de bestemmingsreserve OCW RAOCCC. De liquiditeitsratio is met 4,9 ook zeer goed. Ten opzichte van 2022 is deze ratio gedaald (2022: 6,31). Geheel naar verwachting doordat wij nu weer vol in operatie zijn.

Hierna volgt een korte vooruitblik, in de vorm van een begroting op hoofdlijnen voor 2024.

Vooruitblik en actuele begroting 2024			
<i>Bedragen * € 1.000</i>			
Baten		Lasten	
Publieksinkomsten	2.201	Personele beheerlasten	1.353
Sponsorinkomsten	300	Materiële beheerlasten	636
Overige inkomsten	148	Personele activiteitenlasten	11.088
Totale opbrengsten	2.649	Materiële activiteitenlasten	2.754
Subsidies OCW	12.758		
Overige subsidies en bijdragen	331		
Totale bijdragen	13.089		
Totale baten	15.738	Totale lasten	15.831
Rente- en overige baten	94		
Resultaat 2024	1		

De jaarbegroting 2024 kent een begroot negatief resultaat uit gewone bedrijfsvoering (exclusief rentebaten en -lasten en mutaties in reserves en fondsen) van € 93.000. De begroting 2024 is gebaseerd op actuele prijsniveaus 2023. Ook hebben wij rekening gehouden met het eenmalige karakter van een aantal kostenposten waarmee wij in 2023 te maken hebben gehad. De omzet vanuit kaartverkoop blijft uitdagend en heeft onze volle attentie. Dat geldt tevens voor de inzet van extra capaciteit zoals reeds hierboven beschreven.

Er is geen sprake van gebeurtenissen na balansdatum.

Risico's

NedPhO|NKO is voor de continuïteit in grote mate afhankelijk van de subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Hiermee gaat het risico gepaard dat het niet verlengen van de toekenning van de subsidie door het OCW kan leiden tot het reduceren of zelfs stoppen van de activiteiten van NedPhO|NKO. Doordat de subsidie voor de periode 2021-2024 reeds is toegekend is dit risico tot het eind van 2024 gemitigeerd. Voor het cultuurplan 2025-2028 heeft het ministerie van OCW aangekondigd dat er geen ingrijpende wijzigingen komen in de samenstelling en functies van de culturele Basisinfrastructuur en dat voor dezelfde doelstellingen en functies subsidie zal kunnen worden aangevraagd. De aanvraag voor het cultuurplan 2025-2028 is inmiddels ingediend en in juni 2024 zullen wij weten of de aanvraag wordt gehonoreerd en voor welk bedrag. Onzekerheid is mogelijk wel gelegen in het beleidsvoornemen van het ministerie van OCW om de samenstelling van de BIS voor de periode vanaf 2029 fundamenteel te herzien. Daarnaast is er een onzekerheid ten aanzien van een eventuele vennootschapsbelastingplicht. We zoeken daarvoor afstemming met de belastingdienst en vertrouwen erop dat zij ons standpunt dat wij niet vennootschapsbelastingplichtig zijn, kunnen volgen.

Er is een vermogensbeheerovereenkomst gesloten voor het opbouwen van een beleggingsportefeuille met een defensief risicoprofiel. De kern van vermogensbeheer is dat de vermogensbeheerder voor rekening en risico van de stichting het vermogen in de portefeuille beheert en naar eigen inzicht aan- en verkooptransacties mag verrichten, op basis van het afgegeven mandaat in het beleggingsstatuut. Daarbij loopt NedPhO|NKO koersrisico. Aangezien de gelden in de portefeuille vrij besteedbaar zijn (na verkoop) is er geen liquiditeitsrisico. Tevens heeft de stichting nog voldoende liquide middelen beschikbaar om de kortlopende schulden direct mee te voldoen. Het totale vermogen van de stichting staat ten doel van operationele activiteiten en het opvangen van financiële tegenvallers.

De basis van de interne organisatie en de beschrijvingen van processen zijn hard aan actualisatie toe. In de controle-technische functiescheiding was door de wisselingen in 2023 en de afwezigheid van met name een hoofd Financiën een aantal zaken niet op orde. Dat is inmiddels hersteld en hierdoor is de fraudegevoeligheid gedaald. Er zijn overigens geen signalen van fraude geweest en er zijn ook geen fraudes aangetroffen bij interne controles. Om fouten en fraude te voorkomen worden een aantal gerichte extra checks en controles uitgevoerd.

Verder kan als operationeel risico nog de bestuurlijke informatievoorziening worden benoemd. Die is gebaseerd op systemen die beperkt zijn gemoderniseerd. Op dit moment is dat nog geen probleem, maar we willen uiteraard zo snel als mogelijk toe naar geactualiseerde systemen. Er is een visie op ICT opgesteld en de aanzet is gemaakt om het ICT-landschap te moderniseren en daarbij gebruik te maken van zoveel mogelijk SaaS-oplossingen (Software as a Service, ook wel cloud software genoemd), met moderne beveiligingstechnieken zoals Multi Factor Authentication.

Binnen de beloningsstructuur bestaat het risico van onvoldoende dekking ten opzichte van stijgende loonkosten als gevolg van niet of beperkt beïnvloedbare cao-ontwikkelingen. De staf wordt beloond op basis van de salarisschalen uit de cao Rijk, de musici worden beloond conform de cao Nederlandse Orkesten. We vertrouwen erop dat de subsidiebedragen worden geïndexeerd, zoals dat ook in vorige jaren is gebeurd. Daarnaast is de reserve toereikend voor incidentele verhogingen.

5.2 Goed werkgeverschap

Wij staan voor een rechtvaardige en respectvolle werkomgeving voor iedereen die betrokken is bij het orkest. Onze zeer getalenteerde en gemotiveerde mensen krijgen de ruimte om zich verder te ontwikkelen en te excelleren. Met open communicatie, het betrekken van iedereen bij het bepalen van de koers en te luisteren naar wat er leeft en stappen te blijven maken op het gebied van vitaliteit en duurzame inzetbaarheid, creëren wij een prettig en gezond werkklimaat.

Interne organisatie en beloning

In 2023 hebben wij veel aandacht moeten besteden aan de interne organisatie. De directeur-bestuurder besloot zijn loopbaan bij het NedPhO |NKO te beëindigen. Twee interim directeur-bestuurders hebben achtereenvolgens tijdelijk de honneurs waargenomen. Na een werving- en selectieprocedure via een executive search bureau werd per 1 november 2023 een directeur-bestuurder aangesteld. In het managementteam zijn de vacatures ook ingevuld, te weten hoofd Financiën per 25 september en hoofd Producties per 1 oktober 2023. Het voltallig zijn van het managementteam inclusief de directeurspositie heeft bijgedragen aan het herstel van rust en vertrouwen in de organisatie.

Bij de staf en musici zijn vacatures die in het verslagjaar zijn ontstaan, weer ingevuld. Sollicitanten, zowel musici als stafmedewerkers, zijn zich ervan bewust dat de salarissen in deze sector lager liggen dan in het bedrijfsleven. Desondanks is er gelukkig nog voldoende belangstelling voor onze organisatie en dan met name voor het cultureel-maatschappelijke aspect: men afficheert zich graag met een organisatie die klassieke muziek maakt en zich verbindt met de diverse doelgroepen in onze samenleving: van jong tot oud, van welke afkomst en sociale klasse en cultuur ook. Werken bij ons orkest betekent voor velen een rol vervullen in een maatschappelijk relevante omgeving. Men kiest dan ook bewust voor deze sector. Musici doen dat vanwege de kwaliteit en de reputatie van onze orkesten en stafmedewerkers vanwege de maatschappelijke relevantie en liefde voor de muziek.

De noodgedwongen deeltijdcontracten sinds de subsidiekorting in 2013 en het relatief lage salarisoniveau in combinatie met de hoge kosten voor woningen in de regio Amsterdam, maken het met name voor jonge musici wel erg moeilijk een bestaan op te bouwen. Dit heeft als gevolg dat het moeilijker wordt om jonge mensen te binden en dat de jongere generatie sneller uit dienst treedt waardoor de vergrijzing in beide orkesten toeneemt. Van oorsprong betaalt het Nederlands Philharmonisch Orkest 110% van de cao, terwijl andere orkesten in grote steden 120% of 130% betalen. Bij meerdere gelegenheden hebben we hier aandacht voor gevraagd bij het ministerie van OCW (en dat zullen we blijven doen!) omdat we binnen de huidige begroting zelf geen ruimte hebben om de salarissen verder te verhogen dan de cao-verhogingen.

Wij hebben niet de ruimte noch de middelen om op andere manieren creatief met belonen om te gaan: geen bonussen, geen flexibele beloning en geen maatwerk. We kunnen ook niet de positie van de deeltijdmusicus verbeteren. De discussie tussen musicus over de fulltime posities versus die van de deeltijders gaat voort en zorgt voor verdeeldheid. Al met al zijn de lonen van de musicus in het verslagjaar twee keer met 3,5% verhoogd. Voor de staf geldt een verhoging van 3% in het verslagjaar. Ter vergelijking: in sommige sectoren in het bedrijfsleven zijn eenmalige uitkeringen en verhogingen tot 10% toegepast.

Duurzame inzetbaarheid, scholing en ontwikkeling

Duurzame inzetbaarheid en het bevorderen van mobiliteit blijft een terugkerend thema om met name de ouder wordende musicus te attenderen op het belang van gezondheid en vitaliteit enerzijds en het houden van de regie op de loopbaan anderzijds. HR heeft zich in 2023 ingespannen om de mogelijkheden te benutten van de ontwikkelinstrumenten die beschikbaar zijn via Werktuig Permanente Professionele Ontwikkeling (Werktuig PPO), het Sociaal Fonds Podiumkunsten (SFPK) en loopbaan APK.

Wij hebben veelvuldig met name musicus gewezen op deze ontwikkelinstrumenten en daar wordt meer gebruik van gemaakt voor het bekostigen van opleidingen. Acht medewerkers (musicus en staf) zijn met SFPK-subsidie een opleiding gestart, dan wel zich aan het oriënteren, dan wel een loopbaan APK aangegaan.

Wij hebben de oudere musicus, die over drie jaar de AOW leeftijd bereiken, geattendeerd op de Regeling Vervroegd Uittreden (RVU). Slechts een enkeling zal daarvan gebruik maken. De reden daarvoor is dat de gegadigden zich vitaal en gezond voelen en zich de inkomensterugval niet kunnen of willen permitteren.

In 2024 en verder zal de aandacht voor duurzame inzetbaarheid worden geïntensiveerd.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuim in 2023 geeft het volgende beeld:

Jaar	Arbeidssoort	Gemiddeld verzuimpercentage	Gemiddelde frequentie	Gemiddelde verzuimduur (dagen)
2023	Direct totaal	5,2%	1,63	12,98
2023	Indirect totaal	4,1%	1,06	4,29
2022	Direct totaal	8,5%	2,52	14,8
2022	Indirect totaal	3,5%	0,96	19,21

Onder de musicus is het ziekteverzuimpercentage aanzienlijk gedaald ten opzichte van 2022. Het percentage onder de stafmedewerkers is juist iets gestegen. Datzelfde patroon zien we bij de meldingsfrequentie.

Onder de musicus betreft de uitval vooral fysieke klachten die te maken hebben met het bespelen van het instrument, in februari, maart en november heerste er ook corona. Onder de stafmedewerkers is de uitval deels corona- en deels stressgerelateerd. Langdurig verzuim is doorgaans lastig te beïnvloeden, we richten ons dan ook met name op het naar beneden brengen van het frequent verzuim.

De signalerings- en sturingsmechanismen zijn voor HR beperkt door het ontbreken van een goed personeelsinformatiesysteem dat in 2024 met hoge prioriteit zal worden aangeschaft.

Medewerkersonderzoek

De uitslagen van het eind 2022 gehouden medewerkersonderzoek zijn in 2023 aan de medewerkers gepresenteerd. Hoewel er ook positieve zaken werden benoemd, is de meeste aandacht uitgegaan naar de kritiekpunten. Deze betroffen de arbeidsvoorwaarden (cao), sociale veiligheid en de onderlinge communicatie.

Een van de eerste prioriteiten, voortkomend uit de uitslagen van het onderzoek, die door een commissie van musicus, staf en HR zijn opgepakt, is het opstellen van een code gewenst gedrag. Deze is in een afrondende fase aan het eind van dit verslagjaar en zal als aanleiding dienen om de code met musicus en staf te bespreken en we zien goede, constructieve communicatie als startpunt van verbetering.

5.3 Duurzaamheid

We besteden tijd en aandacht aan de duurzaamheid van de organisatie op allerlei vlakken, van kleine maatregelen tot grote keuzes. Zo besparen we energie door de verwarming lager te zetten, energie nemen we af bij Greenchoice, de verlichting is zo goed als geheel vervangen door ledverlichting (de laatste delen van het pand volgen in het komende jaar). We voeren tevens een duurzaam inkoopbeleid. Daar waar we kunnen, kopen wij tweedehands/refurbished kantoormeubilair en bij nieuw meubilair letten we op de duurzaamheid daarvan. Indien wij lunch of diner bestellen, zijn deze vegetarisch. Zowel in de bibliotheek als op de kantoren wordt papierloos werken gestimuleerd. We stimuleren onze medewerkers om zoveel mogelijk met de fiets of het openbaar vervoer te reizen. Bij onze reizen in binnen- en buitenland maken we een afweging ten aanzien van het vervoer en locatie; zo mogelijk met de trein of gezamenlijk busvervoer.

We zijn gevestigd in de NedPhO-Koepel. Deze locatie is eigendom van Stadsherstel Amsterdam en heeft een monumentenstatus. Dat maakt het lastiger om op het gebied van duurzaamheid grote maatregelen te nemen, maar het is niet onmogelijk om het pand verder te verduurzamen. De komende jaren staat dat hoog op de agenda.

5.4 Codes

Fair Practice Code

Ook in 2023 hebben we de Fair Practice Code nageleefd. Zo leefden we de gemaakte financiële afspraken met freelancers en remplaçanten na en pasten we de binnen de cao Nederlandse orkesten overeengekomen salarisverhogingen toe. We hebben tevens de vergoedingen voor de deelnemers aan de academie in lijn gebracht met fair pay.

De minimale belangstelling voor de RVU-regeling maakt het belang van aandacht voor duurzame inzetbaarheid alleen maar groter. We hebben dit onderwerp in het laatste kwartaal van 2023 bovenaan op de agenda gezet, gesprekken gevoerd met medewerkers die frequent hebben verzuimd en behandelen dit onderwerp bij de onboarding, evenals het belang van bewuste planning van de loopbaan. In 2024 wordt de aandacht voor duurzame inzetbaarheid verder geïntensiveerd.

Uitgangspunt hierbij is steeds dat werkgever en werknemers gezamenlijk verantwoordelijkheid moeten nemen om mentale en fysieke overbelasting te voorkomen. Het belang van scholing en ruimte tot ontwikkeling worden geboden waar mogelijk.

Vertrouwen is essentieel voor een optimale samenwerking tussen alle geledingen van de organisatie en alle freelancers, remplaçanten en toeleveranciers. Opbouwen van vertrouwen nadat er in de organisatie veel wisselingen hebben plaatsgevonden, heeft tijd nodig. In de zomer van dit verslagjaar zijn wij gestart met gesprekken met musici en staf om in het kader van de BIS-aanvraag 25-28. Deze hadden ten doel om de missie, visie en strategie van het NedPhO INKO te herijken. Dat leverde goede gesprekken op. Daarnaast hebben wij de sollicitatieprocedures voor de directeur-bestuurder en voor hoofd Financiën en Producties samen met direct betrokkenen gevoerd. Betrokken worden bij dergelijke zaken draagt bij aan draagvlak, vertrouwen en transparantie. De gedrevenheid, betrokkenheid en motivatie van onze medewerkers is groot. Wij hebben er alle vertrouwen in dat 2024 een in alle opzichten succesvol jaar zal worden.

Code Diversiteit en Inclusie

Het Nederlands Philharmonisch Orkest|Nederlands Kamerorkest onderschrijft de code diversiteit en inclusie. Onze missie is om iedereen te verwelkomen bij onze activiteiten; diversiteit en inclusie zijn dan ook een belangrijk thema binnen onze organisatie.

Publiek en Partners

Muziek beleef je samen, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, opleidingsniveau of ervaring. Eén van onze kernwaarden is het begrip gastvrijheid – dat heeft betrekking op toegangsprijs, maar ook op het thuis voelen in onze organisatie of bij onze concerten. Iedereen is welkom bij onze concerten, of dat nu in Het Concertgebouw is, in PHIL Haarlem, TAQA Theater De Vest Alkmaar of in onze eigen NedPhO-Koepel. Vooral in ons eigen huis zetten we de deuren open voor buurtbewoners uit Amsterdam-Oost bij Koepelconcerten en openbare repetities. Leerlingen uit het basisonderwijs van scholen uit Nieuw-West, Zuid-Oost en Oost zijn regelmatig op bezoek bij onze educatieve projecten. Daarnaast organiseren we met enige regelmaat acties voor bewoners in stadsdelen als Zuid-Oost en Nieuw-West, onder andere via Amsterdam & Partners.

Met het Leerorkest als vaste samenwerkingspartner hebben we continue aansluiting met kinderen en ouders met een niet-westerse achtergrond. Via AMA-partner Oorkaan zijn we aangesloten bij het project De Keten, dat in het leven is geroepen om de keten van talentontwikkeling van kinderen uit minder bedeelde gezinnen toegankelijker en inclusiever te maken. We zijn orkestpartner van de Stichting Souk en Het Concertgebouw bij de ontwikkeling van een tweejaarlijks muziekprogramma in Het Concertgebouw waarin niet-Westerse muziek centraal staat. In 2023 was er weer een succesvolle editie van dit festival.

Programma

Binnen de programmering van het NedPhO|NKO wordt ruimte gemaakt voor vrouwelijke componisten en componisten met een niet-westerse oorsprong. Een voorbeeld hiervan is de samenwerking van het Nederlands Kamerorkest met de Stichting SOUK. Dit leverde weer een spectaculair festival op waarbij traditionele Arabische muziek, Arab Pop en met beeld, dans en poëzie versmolten. We bereikten met dit programma een heel divers publiek. De samenwerking met het Andalusisch orkest leidt tot een reeks concerten in februari 2024.

Personeel

Wat betreft de diversiteit in ons personeelsbestand zien we een goede verdeling man/vrouw en leeftijd en in het orkest spelen musici van vele nationaliteiten. Daarmee is de diversiteit nog niet op het niveau dat we willen. Het aantal musici van kleur is helaas nog zeer schaars. Bij de activiteiten in het kader van talentontwikkeling hebben we daar veel aandacht voor en de proefspelen worden altijd blind beoordeeld. Bij het aantrekken van gastdirigenten en solisten, zoeken we actief naar meer vrouwen en mensen van kleur.

Ook bij de staffuncties streven we nadrukkelijk naar vergroting van de diversiteit. In 2023 zijn drie vrouwen op leidinggevende posities aangenomen en ook binnen de raad van toezicht is de diversiteit toegenomen. Bij het opstellen en plaatsen van vacatures is het zoeken naar meer diversiteit al volledig geïncorporeerd. Bij de bouw van de nieuwe website in 2024 zijn toegankelijkheid en diversiteit belangrijke thema's.

Governance Code Cultuur

1. De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren.

Het Nederlands Philharmonisch Orkest | Nederlands Kamerorkest verzorgt opera- en concertproducties op het hoogste artistieke niveau op de Nederlandse hoofdpodia en biedt inspiratie, troost en verwondering. Beide orkesten zijn vaste partner van De Nationale Opera en spelen een breed symfonisch repertoire in onder andere Amsterdam, Haarlem en Alkmaar. De orkesten spelen ook op ongebruikelijker plekken waarmee publiek wordt bereikt dat doorgaans (nog) niet een concertzaal bezoekt. Betaalbaarheid is daarbij een belangrijk uitgangspunt. Naast de podiumtaken realiseren we programma's voor educatie en talentontwikkeling, spelen we in ziekenhuizen en verzorgingshuizen en bieden we werkervaringsplaatsen voor jonge professionals.

2. De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan ('pas toe én leg uit'). De organisatie volgt de aanbevelingen op en wijkt daar alleen gemotiveerd van af ('pas toe óf leg uit').

Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest past de acht principes van de Governance Code Cultuur 2019 toe. In dit hoofdstuk van het jaarverslag lichten we toe op welke wijze we de principes toepassen en vermelden we eventuele afwijkingen van de aanbevelingen.

3. Bestuurders en toezichhouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling, vermijden ongewenste belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen.

Integer en rolbewust handelen is een belangrijk uitgangspunt voor ons bestuur en toezicht. We zijn daarbij alert op signalen van mogelijke belangenverstrengeling en stellen deze aan de orde indien nodig. In het verslagjaar is geen sprake geweest van belangenverstrengeling of tegenstrijdig belang. Leden van bestuur en toezicht vermelden hun nevenactiviteiten en publiceren deze in de jaarverantwoording en op de website.

4. Bestuurders en toezichhouders zijn zich bewust van hun eigen rol en onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar.

De raad van toezicht voert zijn rol als toezichthouder, werkgever en adviseur van de directeur-bestuurder uit. De voorzitter van de raad van toezicht en de directeur-bestuurder stellen de agenda voor vergaderingen van de raad van toezicht gezamenlijk op. Leden van de raad van toezicht staan regelmatig persoonlijk in contact met directeur-bestuurder, managementteamleden en medewerkers van de organisatie en externe stakeholders. In de statuten van de stichting Nederlands Philharmonisch Orkest, die in 2023 zijn geüpdate op basis van de laatste wet- en regelgeving, zijn afspraken over rolverdeling, taken en bevoegdheden vastgelegd. In 2023 heeft de raad van toezicht vanwege de bestuurswisselingen dichter op de organisatie gestaan dan gebruikelijk. Met de komst van de nieuwe vaste bestuurder per 1 november 2023 is de gewenste afstand weer hersteld.

5. Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie.

Het bestuur wordt gevormd door een directeur-bestuurder met de titel algemeen directeur. De directeur-bestuurder is voorzitter van het managementteam dat wekelijks overlegt en in goed samenspel onder verantwoordelijkheid van de directeur-bestuurder leiding geeft aan de activiteiten van de organisatie. Het managementteam bestaat naast de directeur-bestuurder uit de hoofden Artistieke zaken, Producties, Marketing, verkoop en development, HR en Financiën en beheer.

6. Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie.

We voeren een zorgvuldige en verantwoorde bedrijfsvoering en besteden veel zorg aan onze mensen. In het verslagjaar is, als gevolg van landelijke aandacht voor gedrag en ongewenst gedrag in de cultuursector, specifiek aandacht besteed aan het waarborgen van een veilige werkomgeving, onder andere gebaseerd op de uitkomsten van een medewerkersonderzoek over dit thema. Daarbij zijn medewerkers ook bevraagd op thema's rond werkplezier, algemeen welzijn en welbevinden.

De stichting heeft een actieve ondernemingsraad waarmee door het bestuur regelmatig en constructief wordt overlegd. Er vonden dit jaar zes overlegvergaderingen plaats tussen OR en directeur-bestuurder. De Ondernemingsraad kent een Artistieke Commissie die overleg heeft met het hoofd Artistieke Zaken over de artistieke koers en programmering.

7. De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit.

Raad van toezicht heeft vijf maal vergaderd in aanwezigheid van de directeur-bestuurder. Voor deze vergaderingen hebben de voorzitter van de raad en de directeur-bestuurder agendaoverleg. Voorafgaand aan de vergaderingen houdt de raad een korte besloten vergadering zonder de directeur-bestuurder. Leden van de raad vervullen hun toezichthoudende en adviserende rol met specifieke aandachtspunten in relatie tot hun professionele achtergrond en expertise. De raad van toezicht kent een auditcommissie die de voltallige raad adviseert over begroting en jaarrekening. De voorzitter voert het jaarlijks evaluatiegesprek met de directeur-bestuurder. Het verslag daarvan wordt gedeeld met de voltallige raad.

Bijzondere aandacht was er in 2023 voor de samenstelling van het bestuur. De voorzitter en vicevoorzitter van de raad van toezicht en de directeur-bestuurder zijn met elkaar in gesprek gegaan. Na vijftien jaar heeft Rob Streevelaar besloten de organisatie te verlaten. De raad van toezicht heeft vervolgens twee opeenvolgende interim bestuurders benoemd, alvorens via een wervingsbureau een vaste opvolger te benoemen in de persoon van Fiona Arens per 1 november 2023. Zie voor een nadere toelichting het verslag van de raad van toezicht.

Leden van de raad zijn zeer regelmatig aanwezig bij activiteiten van de stichting (concerten en voorstellingen). Jaarlijks vinden enkele vaste contactmomenten plaats tussen raad van toezicht en de ondernemingsraad, onder meer in een informeel gesprek tussen het dagelijks bestuur van de OR en de voorzitter van de raad van toezicht. Eenmaal jaarlijks is er een gezamenlijke vergadering van raad van toezicht en ondernemingsraad, in aanwezigheid van de directeur-bestuurder.

8. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid.

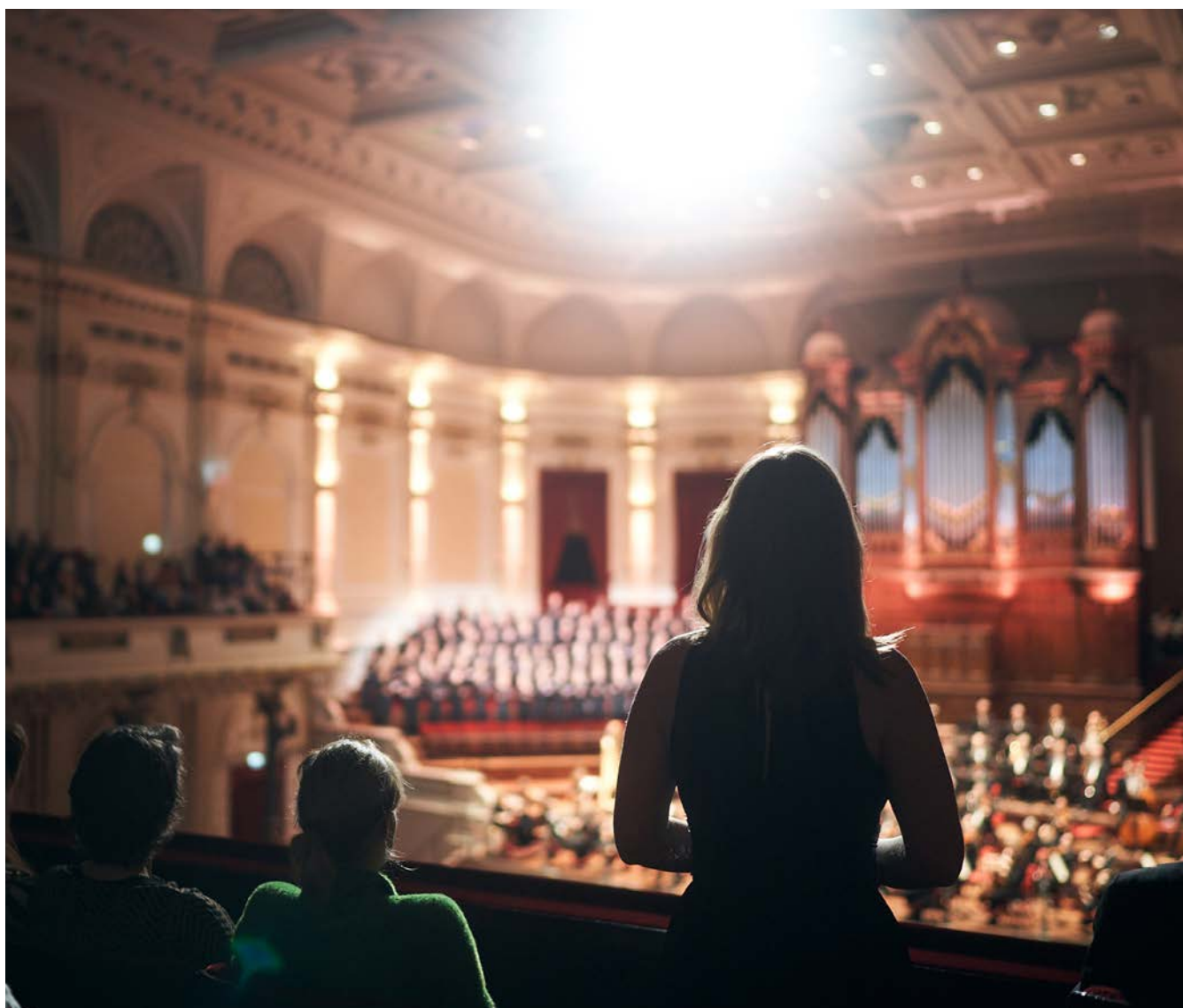
De raad is divers samengesteld qua expertise, leeftijd, gender en achtergrond. In het verslagjaar is via een vacature een nieuw lid geworven en benoemd, Cilian Jansen Verplanke. Zij volgde Jan Deiters op, ook als lid van de auditcommissie. Jasper Stek werd voor een tweede periode herbenoemd.

6. Toekomst

Mede door corona en de bestuurswisselingen is er in de afgelopen jaren achterstallig onderhoud ontstaan. Vanaf 2024 gaan we deze achterstanden verder inlopen. We investeren in ICT om de digitale omgeving veiliger en gebruiksvriendelijker te maken en in digitale systemen (om te beginnen bij HR) om processen efficiënter en effectiever te laten verlopen. Daarnaast investeren we in de Koepel om meer mensen op een gastvrije manier te kunnen ontvangen. En tot slot investeren we in onze mensen met als speerpunt duurzame inzetbaarheid. De komende maanden stellen we de diverse plannen op, de investeringen zullen pas vanaf de tweede helft van het jaar plaatsvinden als we meer weten over de toekenningen van onze subsidieaanvragen.

Wat betreft de activiteiten, blijft publieksverbreding een belangrijk uitgangspunt. We gaan ons netwerk van partners verder uitbreiden en op nog meer laagdrempelige en soms onverwachte plekken spelen. Daarbij zoeken we ook naar vernieuwing van programma's zowel in vorm als inhoud.

Een grote onzekerheid op dit moment is het nog te vormen kabinet en het coalitieakkoord. Sommige verkiezingsprogramma's waren weinig hoopvol voor de cultuursector en het is nu afwachten welke partijen elkaar daarin gaan vinden. De bezuinigingen uit 2012 zijn nog steeds voelbaar en we zullen de waarde van cultuur in het algemeen en onze orkesten in het bijzonder blijven benadrukken. We gaan ons tevens voorbereiden op de aangekondigde bestelherziening vanaf 2029. Het belang van meer eigen inkomsten is in alle plannen voelbaar en daar zullen we in de komende jaren dan ook stevig op inzetten.

Nederlands
Philharmonisch
Orkest

Nederlands
Kamerorkest

7. Jaarrekening 2023

Inhoudsopgave

Geconsolideerde jaarrekening 2023	33
Geconsolideerde balans per 31 december 2023	34
Geconsolideerde functionele exploitatierekening 2023	36
Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2023	38
Grondslagen voor de financiële verslaggeving	39
Grondslagen voor de waardering van activa en passiva	40
Grondslagen voor de bepaling van het resultaat	42
Grondslagen voor het geconsolideerd kasstroomoverzicht	44
Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2023	45
Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening 2023	53
Gebeurtenissen na balansdatum	62
Enkelvoudige jaarrekening 2023	63
Enkelvoudige balans per 31 december 2023	64
Enkelvoudige functionele exploitatierekening 2023	66

Geconsolideerde jaarrekening 2023

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

(na resultaatbestemming)

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

ACTIVA	31 december 2023	31 december 2022
(in euro's)		
Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en - terreinen	376.812	422.219
Instrumenten	185.897	126.308
Inventaris en apparatuur	<u>88.753</u>	<u>118.580</u>
	651.462	667.107
Totale Vaste Activa	651.462	667.107
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	4.155	42.507
Belastingen en premies sociale verzekeringen	144.204	109.840
Overige vorderingen	68.078	71.816
Overlopende activa	<u>315.017</u>	<u>193.433</u>
	531.454	417.596
Effecten	6.770.263	5.309.522
Liquide middelen	1.700.641	3.284.637
Totale Vlottende Activa	9.002.358	9.011.755
TOTALE ACTIVA	9.653.820	9.678.862

Geconsolideerde balans per 31 december 2023

(na resultaatbestemming)

GECONSOLIDEERDE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

PASSIVA	31 december 2023	31 december 2022
(in euro's)		
Stichtingskapitaal	45	45
Algemene reserve	6.617.532	6.755.956
Bestemmingsreserves	537.036	575.511
Bestemmingsreserve OCW RAOCCC	125.560	597.107
Totale Eigen Vermogen	7.280.173	7.928.619
Afvloeiingsverplichtigen	100.448	-
Langdurig zieken	125.980	-
Jubileumuitkeringen	258.042	254.064
Totale Voorzieningen	484.470	254.064
Investeringsbijdragen	43.603	67.182
Totale Langlopende Schulden	43.603	67.182
Handelscrediteuren	237.361	95.156
Belastingen en premies sociale verzekeringen	518.019	321.025
Schulden ter zake van pensioenen	196.076	199.455
Overige schulden	93.425	79.053
Overlopende passiva	800.693	734.309
Totale Kortlopende Schulden	1.845.574	1.428.998
TOTALE PASSIVA	9.653.820	9.678.862

Geconsolideerde functionele exploitatierekening 2023

BATEN	2023	Normbegroting addendum CP21-24	2022
(in euro's)			
Directe opbrengsten	2.380.080	2.289.651	2.046.447
Publieksinkomsten totaal	2.239.954	2.066.501	1.911.642
<i>Publieksinkomsten binnenland totaal</i>	<i>2.049.954</i>	<i>2.066.501</i>	<i>1.861.642</i>
- Recette	1.626.401	1.806.651	1.497.284
- Uitkoop	407.635	243.750	337.333
- Partage	-	-	6.376
- Overige publieksinkomsten binnenland	15.918	16.100	20.649
<i>Publieksinkomsten buitenland</i>	<i>190.000</i>	<i>-</i>	<i>50.000</i>
Sponsorinkomsten	122.000	153.650	122.000
Overige inkomsten	18.126	69.500	12.805
- Waarvan vergoedingen van coproducenten	-	-	-
- Waarvan overig	18.126	69.500	12.805
Indirecte opbrengsten	501.617	135.000	160.383
Totale Opbrengsten	2.881.697	2.424.651	2.206.830
Structurele subsidie Ministerie van OCW	12.758.407	11.540.994	12.027.087
Incidentele subsidie OCW	-	-	413.500
Structurele subsidie gemeente	110.514	100.000	103.226
Overige subsidies/bijdragen	193.490	260.900	302.919
<i>Overige subsidies/bijdragen uit publieke middelen</i>	<i>-</i>	<i>-</i>	<i>-</i>
<i>Overige bijdragen uit private middelen</i>	<i>193.490</i>	<i>260.900</i>	<i>302.919</i>
- Waarvan particulieren	114.020	260.900	165.118
- Waarvan bedrijven	23.579	-	27.551
- Waarvan private fondsen	55.891	-	110.250
- Waarvan goede doelenloterijen	-	-	-
Totale Subsidies/Bijdragen	13.062.411	11.901.894	12.846.732
TOTALE BATEN	15.944.108	14.326.545	15.053.562

Geconsolideerde functionele exploitatierekening 2023

LASTEN	2023	Normbegroting ddendum CP21-24	2022
Beheerlasten personeel	1.768.336	1.495.115	1.266.782
Beheerlasten materieel	683.608	613.500	591.338
Totale Beheerlasten	2.451.944	2.108.615	1.858.120
Activiteitenlasten personeel	11.894.546	10.219.650	10.435.798
Activiteitenlasten materieel	2.734.706	2.119.050	2.362.002
Totale Activiteitenlasten	14.629.252	12.338.700	12.797.800
TOTALE LASTEN	17.081.196	14.447.315	14.655.920
SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-1.137.088	-120.770	397.642
Saldo rentebaten en -lasten	23.771	-12.500	-23.190
Koersresultaat effecten	464.655	-	-185.298
Netto-inkomsten uit effecten	215	-	3.919
EXPLOITATIERESULTAAT	-648.447	-133.270	193.073
Mutatie bestemmingsreserves en -fondsen			
Dotatie reserve herhuisvesting	-	-	-
Onttrekking reserve herhuisvesting	-	-	-
Onttrekking egalisatiereserve	77.951	100.000	96.339
Dotatie reserve instrumentenfonds	-39.475	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve OCW RAOCCC	471.547	-	194.093
SALDO NA MUTATIE RESERVES EN FONDSEN	-138.424	-33.270	483.505

Voorgesteld wordt om het saldo na mutatie reserves en fondsen te onttrekken aan de algemene reserve. Hiermee is in de balans rekening gehouden.

Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2023

(in euro's)	2023	2022
I KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN		
Bedrijfsresultaat	-627.065	697.173
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijving (im)materiële vaste activa	157.271	166.733
Vrijval investeringsbijdragen	-23.579	-27.551
Mutatie voorzieningen	230.406	-135.211
Mutatie bestemmingsreserves	-510.023	-290.431
<i>Veranderingen in werkkapitaal:</i>		
Mutatie debiteuren	38.352	-41.222
Mutatie overige vorderingen	-117.846	-1.088
Mutatie crediteuren	142.207	12.787
Mutatie belastingen en soc.premies (excl winstbelasting)	162.629	-33.697
Mutatie overige schulden	77.380	108.646
Kasstroom uit bedrijfsoperaties	-470.269	456.139
Betaalde interest	-	-23.229
Ontvangen interest	23.986	39
Koersresultaat effecten	-	-
Netto-inkomsten uit effecten	-215	-
Vermogensbeheerkosten	9.129	-
Kasstroom uit operationele activiteiten	-437.370	432.949
II KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN		
Investeringen in (im)materiële vaste activa	-141.626	-92.392
Desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	-	-
Investeringen in effecten	-1.005.000	-5.500.000
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	-1.146.626	-5.592.392
III KASSTROOM UIT FINANCIERINGSACTIVITEITEN		
Verkrijging investeringsbijdragen	-	-
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	-	-
MUTATIE GELDMIDDELEN		
Liquide middelen einde boekjaar	1.700.641	3.284.637
Liquide middelen begin boekjaar	3.284.637	8.444.080
MUTATIE LIQUIDE MIDDELEN	-1.583.996	-5.159.443

Grondslagen voor de financiële verslaggeving

Algemeen

De geformuleerde grondslagen hebben betrekking op de geconsolideerde en enkelvoudige jaarrekening van Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest, gevestigd te Amsterdam. De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de volgende wet- en regelgeving:

- Titel 9 Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek, voor zover van toepassing;
- Wet op het specifiek cultuurbeleid;
- Regeling op het specifiek cultuurbeleid;
- Regeling beleggen, lenen en derivaten OCW 2016.

Tevens is Richtlijn 640 'Organisaties-zonder-winststreven' van de Raad voor de Jaarverslaggeving van toepassing op het bestuursverslag en de jaarrekening. Voor het opstellen van de enkelvoudige jaarrekening zijn de grondslagen voor waardering en resultaatbepaling gehanteerd die ook in de geconsolideerde jaarrekening zijn toegepast. Ten aanzien van de enkelvoudige jaarrekening is gebruikgemaakt van de mogelijkheid tot het opstellen van een verkorte exploitatierekening conform artikel 402 Burgerlijk Wetboek Boek 2.

Zowel de geconsolideerde als enkelvoudige jaarrekening zijn opgesteld in overeenstemming met de inrichtingseisen volgens het 'Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen 2021-2024'.

Aard der activiteiten

Het doel van de stichting is mensen van klassieke muziek te laten genieten, mensen met elkaar muziek te laten beleven en het cultureel erfgoed levend te houden en te ontwikkelen, door het in stand houden van orkesten (symfonieorkest en kamerorkest) die de volgende taken zullen vervullen:

- a. de begeleiding van voorstellingen van De Nationale Opera;
- b. het zelfstandig geven van concerten;
- c. het verrichten van al wat met het doel verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, zulks in de ruimste zin, waaronder maatschappelijk relevante en educatieve activiteiten.

De stichting is een (culturele) algemeen nut beogende instelling en heeft geen winstoogmerk.

Het bestuur wordt per einde boekjaar gevormd door mevrouw F. Arens.

Subsidiëring

De stichting wordt op basis van budgetfinanciering gesubsidieerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Door het Ministerie is voor een periode van 4 jaar, van 2021 tot en met 2024, een budget (subsidie) subsidieabel gesteld. Het begeleiden van de opera-uitvoeringen behoort tot onze kerntaak zoals vastgelegd in art 3.17 van de subsidieregeling culturele basis infrastructuur 2021-2024.

Continuïteit

De stichting is afhankelijk van de subsidie van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. De subsidieperiode loopt eind 2024 af. De ontvangen coronasteun mag gedurende de cultuurplanperiode 2021-2024 worden gebruikt voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt. Inmiddels hebben wij voor de periode 2025-2028 een aanvraag ingediend. Naar verwachting weten wij in juni 2024 of de BIS subsidie voor de periode 2025-2028 wordt toegekend en voor welk bedrag. Mocht de subsidie niet worden verleend dan is onze reserve voldoende om de continuïteit gedurende 12 maanden na te tekenen van deze jaarrekening te garanderen. Wij achten het onwaarschijnlijk dat er geen sprake zal zijn van verlenging van de cultuursubsidie, mede omdat het Ministerie van OCW heeft aangegeven dat de kans hierop zeer gering is. Op basis hiervan achten wij de continuïteit van de organisatie gehandhaafd.

Gebruik van schattingen

De opstelling van de jaarrekening vereist dat de directie oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen. De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien en in toekomstige perioden waarvoor de herziening gevolgen heeft.

Consolidatie

De Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest staat aan het hoofd van een economische eenheid.

In de geconsolideerde jaarrekening zijn de financiële gegevens opgenomen van groepsmaatschappijen waarin Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest direct dan wel indirect meer dan de helft van het stemgerechtigde kapitaal houdt of waarin de stichting beslissende zeggenschap ter zake van het zakelijke en financieel beleid kan uitoefenen. De consolidatie geschiedt integraal waarbij onderlinge verhoudingen geëlimineerd worden.

De opgenomen groepsmaatschappij, gevestigd in Amsterdam, is:

- Stichting Remplaçanten Nederlands Philharmonisch Orkest

Het doel van de stichting is het beschikbaar stellen van musici, dirigenten, solisten en andere medewerkers aan Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest in het kader van de doelstelling van het orkest en eventueel andere orkesten.

Het bestuur wordt per einde van het boekjaar gevormd door mevrouw F. Arens,

mevrouw J.M. Verheijen en mevrouw A.A. Simons-Bleijerveen in de functie van respectievelijk voorzitter, secretaris en penningmeester.

Bijzondere posten

Bijzondere posten zijn baten of lasten die voortvloeien uit gebeurtenissen of transacties die behoren tot de normale, niet-incidentele bedrijfsuitoefening, maar die omwille van de analyse en vergelijkbaarheid van de resultaten apart toegelicht worden op grond van de aard, omvang of het incidentele karakter van de post. Hierbij worden tevens baten en lasten die aan een ander boekjaar moeten worden toegerekend naar aard en omvang toegelicht.

Financiële instrumenten

De effecten opgenomen onder de financiële vaste activa en de vlottende activa, voor zover deze betrekking hebben op de handelsportefeuille of met betrekking tot eigen-vermogensinstrumenten buiten de handelsportefeuille, alsmede derivaten met een onderliggende beursgenoteerde waarde, worden gewaardeerd tegen de reële waarde.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Algemeen

De algemene grondslag voor de waardering van de activa en passiva, alsmede voor de bepaling van het exploitatieresultaat, is de verkrijgingsprijs. Voor zover niet anders is vermeld, zijn de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa (uitgezonderd strijkinstrumenten en harpen) worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs, onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden lineair verdeeld over de geschatte economische levensduur van het actief. Investeringskosten die in het boekjaar hebben plaatsgevonden worden tijdsgelang afgeschreven.

Strijkinstrumenten en harpen worden gewaardeerd op basis van de verkrijgingsprijs, onder aftrek van cumulatieve afschrijvingen. Met ingang van boekjaar 2022 wordt niet verder meer afgeschreven op strijkinstrumenten en harpen aangeschaft voor 1 januari 2022. Strijkinstrumenten en harpen die na 1 januari 2022 zijn aangeschaft, worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs, daar zal ook niet meer op worden afgeschreven.

De kosten van groot onderhoud worden verwerkt in de boekwaarde van het materieel vast actief. Deze kosten worden aangemerkt als een belangrijk bestanddeel waarop afzonderlijk wordt afgeschreven.

Vorderingen

Vorderingen worden gewaardeerd tegen reële waarde, voor zover noodzakelijk onder aftrek van een voorziening voor het risico van oninbaarheid.

Vorderingen worden na eerste opname gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs op basis van de effectieve-rentemethode, verminderd met bijzondere waardevermindervers verliezen. De effectieve rente en eventuele bijzondere waardevermindervers verliezen worden direct in de exploitatierekening verwerkt.

Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Effecten

Eerste verwerking vindt plaats tegen reële waarde (aankoopprijs). Beheerkosten worden ten laste van de portefeuille gebracht.

Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden, na eerste verwerking, gewaardeerd tegen reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de resultatenrekening verwerkt. Er is geen sprake van andersoortige effecten.

Transactiekosten die zijn toe te rekenen aan effecten die na eerste verwerking worden gewaardeerd tegen reële waarde met verwerking van de waardeveranderingen via de resultatenrekening, worden rechtstreeks in de exploitatierekening verwerkt.

Liquide middelen

De liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan 12 maanden en zijn gewaardeerd tegen de nominale waarde. Indien niet anders vermeld, staan deze ter vrije beschikking.

Eigen vermogen

Bestemmingsreserves

Bestemmingsreserves betreffen een afgezonderd deel van het eigen vermogen met een beperkte bestedingsmogelijkheid. De reserves mogen enkel besteed worden aan de activiteiten waarvoor de bestemmingsreserves zijn gevormd. Deze bestedingsbeperking is door het bestuur van de Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest opgelegd. Onderdeel van de bestemmingsreserves vormen de egaliseringsreserves die dienen om bepaalde kosten te egaliseren gedurende meerdere jaren.

Bestemmingsreserve OCW

Voor de coronasteun welke in 2021 en 2022 is ontvangen en welke per einde boekjaar nog niet is besteed is een bestemmingsreserve opgenomen. De bestemmingsreserve zal worden aangewend voor het doel waarvoor de subsidie is verstrekt.

Vorzieningen

Vorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan en die het gevolg zijn van een gebeurtenis uit het verleden, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen contante waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichting en verliezen af te wikkelen.

Jubileumuitkeringen

Deze voorziening jubileumuitkeringen is getroffen voor de toekomstige uitkeringen aan medewerkers bij gelegenheid van hun 25- respectievelijk hun 40-jarig jubileum. De voorziening voor jubileumuitkeringen wordt opgenomen tegen de contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekeningen wordt rekening gehouden met een ontslag- respectievelijk blijf kans en een jaarlijkse salarisgroei van 2,0%. De contante waarde van de voorziening is gebaseerd op een rentepercentage van 3,0%.

Afvloeiingsverplichtingen

Deze voorziening betreft de bestaande afvloeiingsverplichtingen voor werknemers die recht hebben op een vervangende werkloosheidsuitkering in de vorm van een herplaatsingswachtgeld. De hoogte van de voorziening is afhankelijk van het arbeidsverleden van de werknemer en de geschatte kans waarop deze herplaatsbaar is.

Langdurig zieken

Voor langdurig zieken wordt een voorziening gevormd op basis van de contante waarde van de verwachte loonkosten in de eerste twee jaren van de arbeidsongeschiktheid (voor medewerkers die naar verwachting niet zullen terugkeren in het arbeidsproces), voor zover deze na 31 december 2023 vallen, gebaseerd op 100% gedurende het eerste jaar en 70% gedurende het tweede jaar.

Langlopende schulden en kortlopende schulden

Onder de langlopende schulden worden schulden opgenomen met een resterende looptijd van meer dan één jaar. De kortlopende schulden hebben een verwachte looptijd van maximaal één jaar. Schulden zijn gerangschikt onder de kortlopende schulden als deze binnen 12 maanden na balansdatum kunnen worden opgeëist. De eerste opname geschiedt tegen reële waarde en vervolgens wordt gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde. De rente wordt in de exploitatierekening onder de financiële baten en lasten verantwoord.

Investeringsbijdragen

In de langlopende schulden is de jaarrekeningpost investeringsbijdragen verantwoord. Dit betreft van derden ontvangen bijdragen ter bestrijding van de uitgaven gemoeid met investeringen in materiële vaste activa. Deze post investeringsbijdragen valt jaarlijks vrij ten gunste van de exploitatierekening op de regel overige bijdragen uit private middelen. Deze vrijval wordt berekend op basis van de geschatte gemiddelde levensduur van de eerdergenoemde investeringen en dient ter compensatie van de afschrijvingskosten van deze investeringen.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Algemeen

Baten worden verantwoord in het jaar waarin deze gerealiseerd zijn. Verliezen worden in aanmerking genomen in het jaar waarin deze voorzienbaar zijn. De overige baten en lasten worden toegerekend aan het verslagjaar waarop deze betrekking hebben.

Het resultaat wordt tevens bepaald met inachtneming van de verwerking van ongerealiseerde waardeveranderingen van op reële waarde gewaardeerde onder vlottende activa opgenomen effecten.

Baten

De directe opbrengsten bestaan uit recettes en uitkoopsommen voor gegeven concerten, aan derden in rekening gebrachte bedragen voor medewerking aan radio- en/of televisieopnamen (netto) en overige diensten alsmede sponsorinkomsten. Baten worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, onder aftrek van omzetbelastingen. De baten worden verantwoord op datum van de uitvoering van het concert.

De indirecte opbrengsten bestaan uit vergoedingen voor operabegeleidingen voor De Nationale Opera. Baten worden gewaardeerd tegen de reële waarde van de ontvangen of te ontvangen vergoeding, onder aftrek van omzetbelastingen. De opbrengsten worden verantwoord op datum van de uitvoering van het concert.

De subsidies van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap worden als bate verantwoord in de exploitatierekening in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen.

Overige subsidies en bijdragen bestaan uit jaarlijks terugkerende subsidie van het Amsterdams Fonds voor de Kunst en bijdragen van particulieren en private fondsen en worden verwerkt in lijn met subsidies.

Baten uit nalatenschappen worden verwerkt op het moment dat de akte van verdeling, of als er geen akte van verdeling is, de rekening en verantwoording in het verslagjaar is ontvangen. Alleen indien de akte van verdeling of de rekening en verantwoording vóór balansdatum is ontvangen, wordt de bate uit de nalatenschap in het verslagjaar verwerkt.

Lasten

De lasten worden onderscheiden naar beheerlasten en activiteitenlasten.

Beheerlasten

Tot de Beheerlasten behoren de personele en materiële lasten die samenhangen met het beheer (overheadlasten).

Personele lasten die samenhangen met het beheer zijn nader te specificeren in algemene bedrijfsvoering zoals directie, HR, communicatie, secretariaat, financiële administratie, facilitaire dienst, ICT, fondsenwerving, marketing, publiciteit en verkoop.

Materiële lasten die samenhangen met het beheer bestaan uit overheadlasten, zoals huisvesting, kantoorkosten en afschrijvingskosten.

Activiteitenlasten

Tot de Activiteitenlasten behoren de personele en materiële lasten die direct samenhangen met de activiteiten.

Personele lasten die direct samenhangen met de activiteiten worden nader gespecificeerd in kosten voor uitvoerend personeel (zoals personeel hoofdzakelijk belast met uitvoering van activiteiten of programma's, inclusief artistieke leiding) en kosten voor ondersteunend/technisch personeel (personeel hoofdzakelijk verbonden aan de activiteiten in een ondersteunende functie). Dit betreft het personeel dat niet op het podium optreedt en educatie.

Onder materiële lasten die direct samenhangen met de onder prestaties en activiteiten genoemde activiteiten van de instelling vallen zaken zoals: zaalhuur (voor repetities en uitvoeringen), collectiebeheer, educatie, reis- en transportkosten, specifieke publiciteitskosten.

Pensioenlasten

Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest en de Stichting Remplaçanten Nederlands Philharmonisch Orkest hebben voor hun werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat is gebaseerd op het gemiddeld verdiende loon berekend over de jaren dat de werknemer pensioen heeft opgebouwd bij de stichtingen.

De verplichtingen, die voortvloeien uit deze rechten van haar personeel, zijn ondergebracht bij het ABP (voor vaste medewerkers staf en musici) en Pensioenfonds Zorg en Welzijn (voor remplaçanten).

De Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest betaalt hiervoor premies waarvan (ongeveer) 70% door de werkgever wordt betaald en 30% door de werknemer. De Stichting Remplaçanten Nederlands Philharmonisch Orkest betaalt premies, waarvan (ongeveer) 2/3 door de werkgever betaald wordt en 1/3 door de werknemer. De pensioenrechten worden jaarlijks geïndexeerd, indien en voor zover de dekkingsgraad van het pensioenfonds (het vermogen van het pensioenfonds gedeeld door haar financiële verplichtingen) dit toelaat. De dekkingsgraad van het ABP Pensioenfonds is 110,5% per december 2023 (2022: 110,9%). De dekkingsgraad van het PFZW Pensioenfonds is 106,3% per december 2022 (2022: 109,2%).

De stichtingen hebben geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij het pensioenfonds, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest heeft daarom alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar in de (geconsolideerde) jaarrekening verantwoord.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

De afschrijvingen op materiële vaste activa worden berekend door middel van vaste percentages van de aanschaffingswaarde op basis van de geschatte economische levensduur.

Rentebaten en –lasten

De rentebaten en –lasten betreffen van derden ontvangen of te ontvangen interest, alsmede aan derden betaalde of te betalen rente.

Waardeveranderingen financiële instrumenten gewaardeerd tegen reële waarde

Waardeverminderingen van financiële instrumenten die op reële waarde gewaardeerd zijn, worden verwerkt in de exploitatierekening.

Resultaat groepsmaatschappij

Het resultaat uit groepsmaatschappijen wordt in de enkelvoudige exploitatierekening verantwoord overeenkomstig de vermogensmutatiemethode.

Grondslagen voor het geconsolideerd kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. Bij het opstellen van het overzicht is het exploitatieresultaat als uitgangspunt genomen met als gevolg dat de baten en lasten uit hoofde van rente en de bijzondere baten en lasten zich al in de kasstroom uit operationele activiteiten bevinden. De liquide middelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de saldi van bankrekeningen en kas, met uitzondering van deposito's met een looptijd langer dan drie maanden. In het kasstroomoverzicht worden de werkelijke kasstromen in het boekjaar uit hoofde van (des)investeringen in immateriële, materiële en financiële vaste activa opgenomen onder de investeringsactiviteiten.

Toelichting op de geconsolideerde balans per 31 december 2023

ACTIVA

Vaste activa

Materiële vaste activa

	Bedrijfs -gebouwen en -terreinen	Instrumenten	Inventaris en apparatuur	Vooruitbetaald op vaste activa	Totaal
Stand per 1 januari 2023					
Aanschafwaarde	1.313.933	714.439	820.379	-	2.848.751
Cumulatieve afschrijvingen	-891.713	-588.132	-701.799	-	-2.181.644
Boekwaarde	422.220	126.307	118.580	-	667.107
Mutaties boekjaar					
Investerings	42.712	90.814	8.100	-	141.626
Desinvesteringen	-	-	-	-	-
Afschrijvingen	-88.121	-31.224	-37.926	-	-157.271
Terugname afschrijvingen op desinvesteringen	-	-	-	-	-
Saldo	-45.409	59.590	-29.826	-	-15.645
Stand per 31 december 2023					
Aanschafwaarde	1.356.645	805.253	828.479	-	2.990.377
Cumulatieve afschrijvingen	-979.834	-619.356	-739.725	-	-2.338.915
Boekwaarde	376.811	185.897	88.754	-	651.462
<i>Afschrijvingspercentages op jaarbasis</i>	<i>14,3%/33,3%/ 6,7%</i>	<i>0%/10%/20%</i>	<i>10%/20%/ 14,3%/33,3%</i>	<i>0%</i>	

De verzekerde waarde van de verbouwkosten, inventaris en apparatuur bedraagt: € 1.569.509 (2022: € 1.359.720). De verzekerde waarde van de instrumenten bedraagt: € 1.560.252 (2022: € 1.560.252).

Op strijkinstrumenten en harpen wordt per 2022 niet meer afgeschreven.

Vlottende activa

Vorderingen € 531.454 (2022: € 417.596)

Handelsdebiteuren

Er is in 2023 geen voorziening voor oninbare vorderingen noodzakelijk (2022: € 0)

Onder de debiteuren zijn geen vorderingen opgenomen met een resterende looptijd langer dan één jaar.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

Dit betreft omzetbelasting.

Overige vorderingen

Onder de overige vorderingen zijn opgenomen nog te ontvangen baten en leningen aan het personeel van de Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest ten behoeve van de aanschaf van instrumenten. Over de leningen wordt geen rente berekend. Als aflossingsverplichting is overeengekomen dat de terugbetaling van de lening in 60 maanden geschiedt.

Van de overige vorderingen is € 68.078 (2022: € 71.316) aan te merken als langlopend.

Overlopende activa

De overlopende activa (€ 315.017) betreffen voornamelijk vooruitbetaalde lasten en nog te ontvangen rente en overige opbrengsten. Waarvan het grootste deel een nog te versturen factuur aan DNO.

Effecten

Er wordt belegd in de vorm van:

Vermogensbeheer:

Vermogensfonds Actief (beleggen in bedrijven en fondsen van hoge kwaliteit):

De portefeuille bestaat uit circa 80 individuele aandelen van Europese en Amerikaanse bedrijven en een mix van acht tot twaalf actieve beleggingsfondsen en indexfondsen. De beleggingsfondsen investeren onderliggend in aandelen, staats- en bedrijfsobligaties, onroerend goed en grondstoffen in zowel de ontwikkelde landen als de opkomende regio. Hierdoor ontstaat een brede, wereldwijd gespreide beleggingsportefeuille.

Liquide middelen buiten vermogensbeheer:

Naast liquide middelen op spaarrekeningen en rekening courant heeft de stichting een beleggingsrekening geopend waarop een geldmarktfonds is aangekocht. Geldmarktfondsen bieden een alternatief voor directe beleggingen, spaargeld en deposito's bij banken en bieden een aantal voordelen zoals brede spreiding en een aantrekkelijk rendement. De belegging is zeer liquide en kent een zeer laag renterisico. Het Geldmarktfonds heeft Moody's rating van AAA.

De ontwikkeling van de beleggingsportefeuille is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	5.309.522	-
Aankopen (startvermogen)	1.005.000	5.500.000
Kosten tlv belegd vermogen	-9.129	-9.099
Koersresultaat	464.655	-185.298
Netto-inkomsten (credit rente)	215	-
Netto-inkomsten (dividenden)	-	3.919
Stand per 31 december	6.770.263	5.309.522

Liquide middelen € 1.700.641 (2022: € 3.284.637)

De liquide middelen zijn samengesteld uit kasmiddelen (€ 734), direct opvraagbare banksaldi (€ 1.699.907) en geblokkeerd spaargeld in verband met de huurbankgarantie aan Stadsherstel (€ 87.499).

De liquide middelen zijn gedaald door een dotatie aan een Geldmarktfonds van € 1.005.000. Dit staat echter wel vrij ter beschikking aan de stichting als dat nodig mocht zijn.

PASSIVA

Eigen vermogen

Uitimo boekjaar 2023 bestaan er geen verschillen tussen het groepsvermogen in de geconsolideerde jaarrekening en het eigen vermogen volgens de enkelvoudige jaarrekening.

Algemene reserve

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	6.755.956	6.272.451
Mutatie ingevolge bestemming exploitatieresultaat	-138.424	483.505
Vrijval OCW bestemmingsreserve 13-16	-	-
Vrijval OCW bestemmingsreserve RAOCCC 2020	-	-
Stand per 31 december	6.617.532	6.755.956

Bestemmingsreserves

Onder de bestemmingsreserves zijn vier reserves opgenomen, te weten de egalisatiereserve NedPhO-Koepel, de bestemmingsreserve Yakov Kreizbergfonds, de bestemmingsreserve instrumentenfonds en de bestemmingsreserve OCW RAOCCC.

De bestemmingsreserves dienen te worden besteed aan de activiteiten waarvoor de reserve gevormd is. Deze bestedingsbeperking is door het bestuur van de Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest opgelegd. De mutatieoverzichten van de bestemmingsreserves zijn als volgt samen te vatten:

Egalisatiereserve NedPhO-Koepel

	2023	2022
Stand per 1 januari	394.539	490.878
Overboeking van herhuisvestingsreserve	-	-
Mutatie ingevolge bestemming exploitatieresultaat	-	-
Mutatie ingevolge onttrekkingen	-	-
Mutatie ingevolge onttrekkingen	-77.951	-96.339
Stand per 31 december	316.588	394.539

Deze reserve is gevormd ter zake van de feitelijke investeringen in de verbouwing van en de specifieke inventaris en installaties voor de NedPhO-Koepel. Vanuit de egalisatiereserve zal jaarlijks een bedrag gelijk aan de afschrijvingskosten van deze activa vrijvallen.

Bestemmingsreserve Yakov Kreizbergfonds

	2023	2022
Stand per 1 januari	58.490	58.490
Mutatie ingevolge bestemming exploitatieresultaat	-	-
Mutatie ingevolge onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	58.490	58.490

Het Yakov Kreizbergfonds is bestemd voor de educatieve activiteiten en wordt gevormd uit donaties en aangewezen opbrengsten. In 2023 zijn er geen donaties aan of onttrekkingen uit het fonds geweest.

Bestemmingsreserve instrumentenfonds

	2023	2022
Stand per 1 januari	122.482	122.482
Mutatie ingevolge bestemming exploitatieresultaat	39.475	-
Mutatie ingevolge onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	161.958	122.482

De toevoeging aan de bestemmingsreserve instrumentenfonds betreft de boekwinst op verkochte instrumenten. De reserve wordt gevormd mede met het oog op de mogelijkheid meer orkestinstrumenten in eigendom van het orkest zelf te nemen.

Bestemmingsreserve OCW Regeling aanvullende ondersteuning culturele en creatieve sector COVID-19 (RAOCCC)

Tijdens de coronacrisis ontving de stichting een aanvullende subsidie ter overbrugging van deze crisis. Indien de steun niet direct kon worden aangewend, is dit subsidiebedrag gereserveerd om op een later tijdstip te besteden aan het doel waarvoor de subsidie werd verstrekt. Bij de vaststelling van de subsidie over de cultuurplanperiode 2017-2020 is ook de coronasteun van 2020 vastgesteld. Deze is vervolgens aan de algemene reserve toegevoegd.

Ook in 2021 en 2022 is coronasteun ontvangen. Hieronder is het verloopoverzicht van de bestemmingsreserve opgenomen. De mutaties in de bestemmingsreserve OCW RAOCCC zijn als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	597.107	791.200
Mutatie ingevolge OCW bestemmingsreserve RAOCCC	-471.547	-194.093
Mutatie naar Algemene reserve ingevolge RAOCCC 2020	-	-
Stand per 31 december	125.560	597.107

Het verloop van de coronasteun (ontvangen vs. gebruik) wordt hieronder schematisch weergegeven.

Ontvangen coronasteun	2020	2021	2022	2023
OCW, RAOCCC 2020	402.300	-	-	-
OCW, RAOCCC 2021	-	791.200	-	-
Fonds21, 1,5m concerten 2021	-	15.000	-	-
OCW, RAOCCC 2022	-	-	413.500	-
Totaal ontvangen coronasteun	402.300	806.200	413.500	0
Gebruikte coronasteun				
OCW, onttrokken RAOCCC 2020, vastgesteld	-	-402.300	-	-
Fonds21, 1,5m concerten 2021	-	-15.000	-	-
OCW, gebruikte RAOCCC 2022, zie toelichting	-	-	-607.593	-471.547
Totaal gebruikte coronasteun	0	-417.300	-607.593	-471.547
Stand bestemmingreserve einde boekjaar	402.300	791.200	597.107	125.560

Het in 2023 gebruikte bedrag van € 471.547 is als volgt aangewend:

- € 279.981 ter dekking van achterblijvende opbrengsten uit serieverkoop (verschil normbegroting en realisatie).
- € 92.862 ter dekking van het verlies op een tweetal in Corona tijd geannuleerde producties die wij in 2023 hebben gespeeld.
- € 98.704 ter dekking voor extra inzet van remplaçanten als gevolg van ziekte door het coronavirus.

Na onttrekking van uit de bestemmingsreserve OCW RAOCCC was het resultaat 2023 nog negatief. Er zijn geen overige maatregelen getroffen en er zijn geen subsidies door anderen verstrekt.

Voorzieningen € 484.470 (2022: € 254.064)

Afvloeiingsverplichtingen

De voorziening betreft de bestaande afvloeiingsverplichtingen voor werknemers die recht hebben op een vervangende werkloosheidsuitkering in de vorm van een herplaatsingswachtgeld, een transitievergoeding of andere uitkeringen als gevolg van het einde van het dienstverband. NedPhO|NKO is eigen risicodragers voor de WW. De hoogte van de voorziening is afhankelijk van het arbeidsverleden van de werknemer en de geschatte kans waarop deze herplaatsbaar is.

Het verloop van de voorziening afvloeiingsverplichtingen is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	-	48.946
Onttrekkingen	-	-48.946
Dotatie	100.448	-
Stand per 31 december	100.448	0

Langdurig zieken

Voor langdurig zieken is dit jaar een voorziening opgenomen.

Het verloop van de voorziening langdurig zieken is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	-	109.583
Vrijval	-	-109.583
Dotatie	125.980	-
Stand per 31 december	125.980	-

Jubileumuitkeringen

De voorziening jubileumuitkeringen is gevormd voor de toekomstige uitkeringen aan medewerkers bij gelegenheid van hun 25- respectievelijk 40-jarig jubileum.

Het verloopoverzicht van de voorziening is als volgt:

	2023	2022
Stand per 1 januari	254.064	230.746
Onttrekkingen	-15.602	-10.166
Dotatie	19.580	33.484
Stand per 31 december	258.042	254.064

Langlopende schulden € 43.603 (2022: € 67.182)

De post betreft investeringsbijdragen. Deze bestaan uit bijdragen van fondsen, giften en donaties van particulieren en bedrijven ten behoeve van de aanschaf van muziekinstrumenten en investeringen in de verbouw en inrichting van de NedPhO-Koepel.

Het verloopoverzicht van de rekening is als volgt:

	31-dec-23	31-dec-22
Overlopende passiva	43.603	67.182
	43.603	67.182

De onttrekkingen zijn gelijk aan de toerekenbare afschrijvingskosten en worden in de exploitatierekening als bate verantwoord onder de overige bijdragen uit private middelen.

Kortlopende schulden € 1.845.574 (2022: € 1.428.998)

Handelscrediteuren

De post betreft de nog niet betaalde facturen per 31 december 2023.

Belastingen en premies sociale verzekeringen

De post betreft loonheffing over december.

Schulden ter zake van pensioenen

Hieronder zijn opgenomen de te betalen pensioenpremies aan de Stichting Pensioenfonds ABP en het Pensioenfonds Zorg en Welzijn.

Overige schulden

In de overige schulden zijn begrepen de per balansdatum verschuldigde bedrijfslasten.

	2023	2022
Salarissen	91.339	75.810
Vooruitontvangen/verschuldigde bedragen	-	-
Rekening-courant personeelsvereniging	2.086	3.243
Overige posten	-	-
	93.425	79.053

Overlopende passiva

De overlopende passiva bevatten onder meer vooruit ontvangen baten uit hoofde van abonnementen en entreekaarten en reserveringen voor vakantiegeld, eindejaarsuitkeringen en opgebouwde verlofrechten.

	2023	2022
Entregelden en overige opbrengsten	17.861	-
Vergoedingen en personele lasten	688.736	666.436
Materiële activiteitenlasten	50.978	27.781
Materiële beheerlasten	41.087	40.090
Consumptiebonnen/-gelden	-	-
Overige posten	2.031	-
	800.693	734.307

Niet uit de balans blijvende rechten en verplichtingen

Verplichtingen

De overige financiële verplichtingen betreffen naast de gebruikelijke engagements met dirigenten en solisten, de huur van de NedPhO-Koepel en de zaalhuur van concertlocaties.

Pensioenvoorzieningen

De risico's die vanwege de pensioenregeling nog bij de stichting berusten (vooral prijsindexatie en het beleggingsrendement op het fondsvermogen) komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening.

Subsidie

De stichting wordt op basis van een vierjarige periode, de zogenaamde kunstenplanperiode, gesubsidieerd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Voor de periode 2021 tot en met 2024 is een bedrag van € 47.088.063 ter beschikking gesteld. De subsidie wordt na het eind van de cultuurperiode, in 2025, vastgesteld. Over cultuurperiode 2021-2024 heeft het Ministerie van OCW als gevolg van de coronapandemie coulance afgegeven over ten aanzien van de uitvoering van het beleidsplan en het daarin opgenomen prestatieniveau.

Daarnaast heeft de stichting in de cultuurperiode 2021-2024 aanvullende coronasubsidie ontvangen ter ondersteuning voor de gevolgen van corona.

De totale subsidie in cultuurperiode 2021-2024 bedraagt € 1.204.700 en wordt tevens na einde van de cultuurperiode, in 2025, vastgesteld. Hierdoor kunnen er in de toekomst nog (naar verwachting beperkte) afrekenverschillen ontstaan.

De stichting wordt voor de periode 2021 tot en met 2024 gesubsidieerd door Amsterdams Fonds voor de Kunst (AFK) voor een bedrag van € 425.954.

Huurlasten

De stichting heeft een huurverplichting (voor 15 jaar) vanaf 1 juli 2012 voor de door haar in de NedPhO-Koepel gehuurde ruimtes. De jaarlasten (2024) daarvan bedragen € 427.135

	2024	2025-2027	2028
	jaar 1	jaar 2 t/m 4	jaar 5
Huurverplichting	€ 427.135	€ 1.067.838	n.t.b.

Genoemde bedragen zijn exclusief de gebruikelijke indexatie volgens de prijsindex in de komende jaren.

Bankgarantie ten behoeve van Stadsherstel Amsterdam NV

Tot zekerheid voor de nakoming van de huurverplichtingen is een bankgarantie van € 85.000 gesteld bij de Rabobank. Deze wordt jaarlijks door de bank verhoogd met de berekende rente. De huidige stand is € 87.499.

Verplichtingen uit hoofde van operationele leasecontracten

Per balansdatum heeft de stichting op leasebasis in gebruik:

Kopieer- en printmachines met een jaarlijkse verplichting van € 15.090, exclusief indexatie voor de komende jaren. De looptijd van de leaseovereenkomst is 5 jaar. Het contract eindigt 23 december 2027.

	2024	2025-2027	2028
	jaar 1	jaar 2 t/m 4	jaar 5
Huurverplichting	€ 15.090	€ 45.270	€ 0

Fiscale eenheid

De Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest en de Stichting Remplaçanten Nederlands Philharmonisch Orkest vormen een fiscale eenheid ten aanzien van de omzetbelasting. Beide stichtingen zijn hoofdelijk aansprakelijk voor de belastingschulden van de fiscale eenheid.

Vennootschapsbelasting

Als gevolg van de publicatie van het nieuwe besluit inzake de vennootschapsbelastingpositie van verenigingen en stichtingen d.d. 23 augustus 2023 (Besluit belastingplicht van stichtingen en verenigingen) en de aanscherpingen hierin ten aanzien van het (geobjectiveerde) winstcriterium alsmede de behaalde resultaten van NedPho over de jaren 2020 t/m 2022 bestaat het risico dat NedPho vennootschapsbelastingplichtig is.

Nedpho zoekt afstemming met de Belastingdienst over eventuele vennootschapsbelastingplicht. NedPho heeft hierbij het standpunt ingenomen dat er geen sprake is van een vennootschapsbelastingplicht. Mocht de Belastingdienst niet akkoord gaan met dit standpunt, dan bedraagt het maximale risico € 1 miljoen (de vennootschapsbelasting over de winst 2020 t/m 2022). Echter, gezien fiscale optimalisatiemogelijkheden zal de eventuele uitstroom van vennootschapsbelasting lager liggen (of dus nihil bedragen wanneer het standpunt van NedPho wordt gevolgd).

Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening 2023

Normbegroting

De in deze jaarrekening opgenomen begroting betreft de normbegroting 2023 behorend bij het Beleidsplan 2021-2024 en het addendum op dit beleidsplan. De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft de normbegroting goedgekeurd. Door een aanpassing in de verantwoording van de kosten voor sponsoring, fondsenwerving en mecenaat wijkt de normbegroting op punten af van de ingediende begroting in het addendum 2021-2024.

Resultaat boekjaar € - 138.424 (2022: € 483.505)

Het negatieve saldo uit de gewone bedrijfsvoering in het boekjaar 2023 bedraagt € 1.137.088 -/-.

Na mutaties in de financiële baten en lasten en de onttrekkingen en dotaties aan de bestemmingsfondsen en -reserves komt het uiteindelijke negatieve exploitatieresultaat uit op € 138.424 -/-.

Verschillen ten opzichte van de (norm)begroting

Begroot saldo	-33.270
Werkelijk voordelig saldo	-138.424
Nadeliger dan begroot	-105.154

De globale specificatie van het nadelige verschil ten opzichte van de begroting is als volgt:

	2023	Normbegroting	Verschil
Baten			
Directe opbrengsten	2.380.080	2.289.651	90.429
Indirecte opbrengsten	501.617	135.000	366.617
Subsidie Ministerie van OCW	12.758.407	11.540.994	1.217.413
Incidentele subsidie OCW (RAOCCC)	-	-	-
Overige subsidie uit publieke middelen	-	-	-
Subsidie gemeente	110.514	100.000	10.514
Overige subsidie/bijdragen	193.490	260.900	-67.410
Totaal baten (A)	15.944.108	14.326.545	1.617.563
Lasten			
Beheerlasten: personeelskosten	1.768.336	1.495.115	273.221
Beheerlasten: materiële lasten	683.608	613.500	70.108
Activiteitenlasten: personeelskosten	11.894.546	10.219.650	1.674.896
Activiteitenlasten: materiële lasten	2.734.706	2.119.050	615.656
Totaal lasten (B)	17.081.196	14.447.315	2.633.881
Rentebaten/-lasten (C)	23.771	-12.500	36.271
Koersresultaat effecten (D)	464.655	-	464.655
Mutatie bestemmingsreserves en -fondsen (E)	510.023	100.000	410.023
Totaal bijz.baten/lasten en mut.reserves	998.449	87.500	910.949
Exploitatieresultaat (=A-B+C+D+E)	-138.639	-33.270	-105.369

Op de volgende bladzijden wordt een beknopte, eerder cijfermatige toelichting gegeven op de realisatie versus de normbegroting. Voor een kwalitatieve en inhoudelijke toelichting wordt verwezen naar het bestuursverslag.

	2023	Normbegroting	Vershil
Directe opbrengsten			
Publieksinkomsten			
Concertinkomsten	2.198.820	2.050.401	148.419
- Recette	1.626.401	1.806.651	-180.250
- Uitkoop	597.635	243.750	353.885
- Partage	-	-	-
- Overige publieksinkomsten binnenland	15.918	-	15.918
Opbrengst radio, televisie en opnamerechten	15.918	-	15.918
Verkoop programma's, cd's en dvd's	-	-	-
Overige publieksopbrengsten	-	-	-
EDUCATIE publieksinkomsten	25.216	16.100	9.116
	2.239.954	2.066.501	173.453

De opbrengsten uit recettes zijn lager dan begroot. Wij constateren dat de opbrengsten uit kaartverkoop nog niet op het niveau zijn van voor corona en achten de impact hiervan nog steeds aanwezig. Dit blijkt met name uit de lagere serieverkopen dan in pre-covid jaren (circa € 280.000 lager). Uitkopen zijn hoger dan de normbegroting door ons tournee naar Duitsland. In de normbegroting hadden we geen rekening gehouden met een buitenlandse tournee. De Educatie publieksinkomsten zijn afkomstig van openbare repetities, koepelconcerten en familievoorstellingen. De regel concertinkomsten betreft gesaldeerde opbrengsten uit kaartverkoop en de kosten gerelateerd aan het uitbesteden van de afwikkeling van de kaartverkoop.

	2023	Normbegroting	Vershil
Sponsorinkomsten			
Algemene sponsorinkomsten	122.000	147.650	-25.650
EDUCATIE Sponsorinkomsten	0	6.000	-6.000
	122.000	153.650	-31.650

De algemene sponsorinkomsten bestaan met name uit de sponsoropbrengsten van onze hoofdsponsor Yakult. Overige sponsorinkomsten liggen lager dan begroot. Het verhogen van sponsorinkomsten heeft bij de volle aandacht. Voor educatie is in 2023 geen sponsorbijdrage ontvangen. Educatieve activiteiten lenen zich beter voor bijdragen uit private fondsen.

	2023	Normbegroting	Vershil
Overige inkomsten			
Overige inkomsten	2.348	47.000	-44.652
EDUCATIE educatieprojecten	15.778	22.500	-6.722
EDUCATIE overige inkomsten	-	-	-
	18.126	69.500	-51.374

Overige inkomsten zijn lager dan begroot. De educatie opbrengsten zijn van scholen die in 2023 hebben deelgenomen aan de voorstellingen van o.a. Muk en het Orkest, Vikingen, Lief liever liefst en bijwonen repetitie Opera.

	2023	Normbegroting	Vershil
Indirecte opbrengsten			
Doorbelasting i.v.m. begeleidingstaak	450.479	135.000	315.479
Overige indirecte opbrengsten	51.138	-	51.138
EDUCATIE indirecte opbrengsten	-	-	-
Overig	-	-	-
	501.617	135.000	366.617

De indirecte opbrengsten betreffen met name de doorbelastingen aan De Nationale Opera. De overeenkomst met De Nationale Opera bepaalt dat kosten worden doorberekend in zoverre de gevraagde orkestcapaciteit hoger is dan de vooraf beschikbaar gestelde standaardformatie. In 2023 hebben we een aantal grote opera producties gespeeld en ook een aantal producties die elkaar overlapt. Hierdoor konden wij een hoger bedrag doorbelasten. Ook omdat het uurtarief door de WAB hoger is. De normbegroting waarmee wij de actuele cijfers vergelijken, lijkt te voorzichtig te zijn ingeschat. Voor 2024 verwachten wij ook een hoger bedrag aan doorbelasting aan DNO. In 2023 hebben wij een aantal muziekinstrumenten verkocht. De opbrengst van deze verkopen worden getoond onder overige indirecte opbrengsten.

	2023	Normbegroting	Vershil
Subsidie Ministerie van OCW			
Vierjarige (structurele) subsidie	12.758.407	11.540.994	1.217.413
	12.758.407	11.540.994	1.217.413

De subsidie in de normbegroting is het opgenomen bedrag uit het addendum op ons cultuurplan 2021-2024. De subsidies voor de periode 2021-2024 zijn voorlopig toegekend. Voor de periode 2021-2024 is er een voorlopige subsidie toegekend van totaal € 47.088.063). Na een indexatie in 2022 zijn de toegekende subsidiebedragen in 2023 i.v.m. prijsstijgingen (inflatie) en arbeidskostenontwikkelingen opnieuw door OCW geïndexeerd (5,089% voor inflatie en 5,896% voor arbeidskostenontwikkeling). Een mogelijke indexatie voor 2024 is nog niet bekend.

	2023	Normbegroting	Vershil
Structurele subsidie AFK			
Subsidie gemeente, algemeen	-	-	-
EDUCATIE subsidie AFK	110.514	100.000	10.514
	110.514	100.000	10.514

Het Amsterdams Fonds voor de Kunsten (AFK) verleent voor de periode 2021-2024 een subsidie in het kader van het Kunstenplan 2021-2024. Het subsidiebedrag bedraagt voor 2023 € 110.514, inclusief een bijstelling van 1,7% in 2021, 1,5% in 2022 en 7,06% voor 2023. Voor 2024 is reeds een indexatie van 5,2% aangekondigd.

	2023	Normbegroting	Vershil
Overig bijdragen uit private middelen			
Bijdragen uit private middelen, algemeen	133.303	248.600	-115.297
EDUCATIE bijdragen uit private middelen	4.296	-	4.296
	137.599	248.600	-111.001

Van de verantwoorde bijdragen is € 23.579 afkomstig uit de vrijval van investeringsbijdragen voor instrumenten en investeringen in de NedPhO-Koepel. € 97.467 is afkomstig van de Vrienden en schenkingen met schenkingsakte, € 5.206 komt van eenmalige donaties en € 7.051 is gerealiseerd door vrijval van Coronavouchers bij Het Concertgebouw. Er zijn geen overige coronabijdragen ontvangen. Educatie ontving in 2023 een bijdrage van € 4.296 aan particuliere giften.

De regel bijdragen uit private middelen algemeen betreft gesaldeerde schenkingen van Vrienden en de kosten gerelateerd aan vriendenactiviteiten.

	2023	Normbegroting	Vershil
Bijdragen private fondsen			
Bijdragen uit private fondsen	55.891	-	55.891
	55.891	-	55.891

De bijdrage van € 55.891 is van verschillende fondsen ontvangen. € 35.000 van dit bedrag als bijdrage aan het vernieuwde educatieve project 'Welkom bij het Orkest'.

	2023	Normbegroting	Vershil
Beheerlasten personeel			
Directie	485.790	184.045	301.745
HR	163.728	275.000	-111.272
Marketing, Verkoop en Development	670.885	627.345	43.540
Financiën en Beheer	182.363	228.620	-46.257
Secretariaat	137.956	127.605	10.351
	-	-	-
Overige personeelskosten beheer	127.614	52.500	75.114
	1.768.336	1.495.115	273.221

De beheerlasten personeel zijn in totaal hoger dan de normbegroting. Dit komt vooral door eenmalige kosten als gevolg van personele wisselingen bij directie en het management team. Vanaf maart 2023 hebben een aantal wijzigingen plaatsgevonden. Hierdoor heeft de Stichting te maken gekregen met tijdelijke dubbele loonkosten bij de directie, een aantal afdelingen heeft tijdelijk zonder Hoofd gezeten, transitie-vergoedingen en inzet van tijdelijke krachten. Per 1 november jl. is het management team en de directie weer voltallig. De stijging van de beheerlasten personeel is dan ook veroorzaakt door veel eenmalige kosten. Ook zijn de personeelslasten hoger door een voorziening voor een langdurig zieke medewerker.

De overige personeelslasten beheer zijn hoger dan de normbegroting, door hogere kosten voor recruitment, ontwikkeling en loopbaanbegeleiding en voor geschenken, recepties en personeelsuitjes (dit in verband met het afscheid van een aantal langgedienden).

In de beheerlasten personeel is begrepen € 112.754 voor pensioenen en € 105.849 voor werknemersverzekeringen.

Gemiddelde personeelsbezetting 2023 staf: 29 fte (2022: 30 fte).

In dienst ultimo boekjaar 2023: 36 personen, 32 fte (2022: 35 personen, 30 fte)

De WNT is van toepassing op de Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest. Het voor de Stichting Nederlands Philharmonisch Orkest toepasselijke bezoldigingsmaximum is in 2023 € 223.000 (algemeen bezoldigingsmaximum).

De leden van de Raad van Toezicht zijn onbezoldigd.

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	R.P.J. Streevelaar	F. Arens
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2023	01-01 t/m 31-08	01-11 t/m 31-12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	Ja	Ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	119.084	21.436
Beloningen betaalbaar op termijn	15.202	3.785
<i>Subtotaal</i>	<i>134.286</i>	<i>25.221</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	148.463	37.268
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	-	-
Bezoldiging	134.286	25.221
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Gegevens 2022	
bedragen x € 1	R.P.J. Streevelaar
Functiegegevens	Algemeen Directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2022	01-01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Dienstbetrekking?	Ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	158.174
Beloningen betaalbaar op termijn	23.760
<i>Subtotaal</i>	<i>181.934</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	216.000
Bezoldiging	181.934

Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking in de periode 1 t/m 12:

Gegevens 2023		
bedragen x € 1	P.F.M. Paardekooper	H.C. van Eyck
Functiegegevens	Algemeen Directeur	Directeur-bestuurder a.i.
Kalenderjaar	2023	2023
Periode functievervulling in het kalenderjaar (aanvang – einde)	08-03-2023 t/m 31-05-2023	23-05-2023 t/m 08-11-2023
Aantal kalendermaanden functievervulling in het kalenderjaar	3	7
Omvang van het dienstverband in uren per kalenderjaar	332	856
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum		
Maximum uurtarief in het kalenderjaar	€ 212	€ 212
Maxima op basis van de normbedragen per maand	88.500	199.400
Individueel toepasselijke maximum gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	70.384	181.472
Bezoldiging (alle bedragen exclusief btw)		
Bezoldiging in de betreffende periode	29.835	84.897
Bezoldiging gehele periode kalendermaand 1 t/m 12	29.835	84.897
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	N.v.t.	N.v.t.
Bezoldiging	29.835	84.897
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.	N.v.t.

Topfunctionarissen inclusief degenen die op grond van hun voormalige functie nog 4 jaar als topfunctionaris worden aangemerkt met een totale bezoldiging van € 1.900 of minder:

Gegevens 2023	
NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
mw. Drs. H.J. Terwijn	Voorzitter raad van toezicht
Mr. J. Stek	Vicevoorzitter raad van toezicht
Mr. J.H.M. Deiters	Lid van raad van toezicht
mw. Drs. M.N.E. Mual	Lid van raad van toezicht
mw. Drs. K. Kok-Keizer	Lid van raad van toezicht
J. Kouwenhoven	Lid van raad van toezicht
Prof. Dr. H. Sheikh	Lid van raad van toezicht
mw. C. Jansen-Verplanke	Lid van raad van toezicht

Uitkeringen wegens beëindiging dienstverband aan topfunctionarissen:

Gegevens 2023	
bedragen x € 1	R.P.J. Streevelaar
Functiegegevens	
Functie(s) bij beëindiging dienstverband	Algemeen Directeur
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1
Jaar waarin dienstverband is beëindigd	2023
Uitkering wegens beëindiging van het dienstverband	
Overeengekomen uitkeringen wegens beëindiging dienstverband	75.000
Individueel toepasselijk maximum	75.000
Totaal uitkeringen wegens beëindiging van het dienstverband	75.000
Waarvan betaald in 2023	75.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	0
Het bedrag van de overschrijding en de reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	N.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	N.v.t.

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met een dienstbetrekking die in 2023 een bezoldiging boven het individueel toepasselijke drempelbedrag hebben ontvangen.

	2023	Normbegroting	Vershil
Beheerlasten materieel			
Huisvesting	202.518	191.500	11.018
Kantoor en organisatie	420.893	325.000	95.893
Algemene publiciteit	-	-	-
Afschrijvingen	60.197	75.000	-14.803
	683.608	591.500	92.108

In 2023 zien we een stijging van de kosten kantoor en organisatie. Deze stijging heeft grotendeels een eenmalig karakter. Er is een hogere bedrag uitgegeven aan juridische advieskosten. Ook zijn in 2023 de accountantskosten significant hoger dan in 2022. Onderhoud van inventaris heeft in de Corona periode stil gelegen. In 2023 is er een start gemaakt om achterstallig onderhoud aan te pakken.

	2023	Normbegroting	Vershil
Activiteitenlasten personeel			
Artistieke zaken en Programmering	402.649	396.310	6.339
EDUCATIE Staf	162.095	233.235	-71.140
Producties	755.010	629.355	125.655
Orkest	6.244.988	6.785.400	-540.412
Remplaçanten	2.614.158	667.850	1.946.308
Dirigenten, solisten, regie etc.	1.101.650	1.007.500	94.150
EDUCATIE musici, regie etc	36.995	50.000	-13.005
	-	-	-
	-	-	-
Overige personeelslasten	577.001	450.000	127.001
	11.894.546	10.219.650	1.674.896

De lasten voor Educatie Staf zijn lager dan begroot, omdat een deel van de formatie is overgegaan naar de afdeling Producties. Daar is dan ook een overschrijding van de normbegroting te zien.

De kosten voor dirigenten, solisten, regie etc. zijn iets hoger. De honoraria zijn post-corona gemiddeld hoger dan pre-corona.

De vaste beloningen voor het orkest zijn lager omdat in 2023 de formatie nog niet de grootte heeft zoals die oorspronkelijk is begroot. Dit komt onder meer omdat vacatures langer openstaan en er soms geen geschikte kandidaat gevonden wordt om de vacature in te vullen. We hebben de werkwijze rondom proefspelen iets gewijzigd, door minder losse proefspelen in te plannen, maar proefspelweken te houden. Daardoor kunnen we een groter aantal proefspelen laten plaatsvinden.

De kosten voor remplaçanten zijn € 1.946.308 hoger dan begroot. In deze post zijn kosten begroot ten behoeve van de geprogrammeerde orkestcapaciteit voor concerten en opera's ('flexibele schil'). Voor de opera is een flexibele schil begroot voor de orkestprestaties die wij om-niet leveren, overwerk daarboven wordt doorbelast aan DNO. De kosten voor remplaçanten zijn ook hoger doordat er minder musici in dienst zijn waardoor extra capaciteit moet worden ingehuurd. Ook de WAB heeft grote invloed op de kosten van remplaçanten. De kosten per ingezet 'remplaçant' uur zijn gemiddeld 10 tot 15% zijn toegenomen. Ook hadden we in sommige maanden een hoger ziekteverzuim.

De overige personeelslasten zijn boven begroting als gevolg van hogere wervingskosten, meer en/of hogere verhuisvergoedingen, hogere reiskosten, aanschaf nieuwe kostuums symfonieorkesten hogere sejour kosten. Ook is er meer uitgegeven aan geschenken, recepties en personeel uitjes. Daarentegen is er minder uitgegeven aan ontwikkelingskosten en loopbaanbegeleiding.

In de activiteitenlasten personeel is begrepen € 831.368 inzake pensioenen en € 823.409 voor werknemersverzekeringen.

Gemiddelde personeelsbezetting 2023 musici: 81 fte (2022: 79 fte).

In dienst ultimo boekjaar 2023: 102 personen, 81 fte (2022: 100 personen, 81 fte).

	2023	Normbegroting	Vershil
Activiteitenlasten materieel			
Productiekosten concerten	1.933.089	1.274.000	659.089
Productiekosten opera	48.160	21.000	27.160
Productiekosten EDUCATIE	42.318	65.000	-22.682
Afschrijvingen activiteiten	65.850	118.000	-52.150
Afschrijvingen instrumenten	31.224	70.000	-38.776
Specifieke publiciteit	599.039	540.000	59.039
EDUCATIE specifieke publiciteit	2.405	10.000	-7.595
Kosten voor sponsors, fondsen en mecenaat	12.620	21.050	-8.430
	2.734.706	2.119.050	615.656

De productiekosten zijn samengesteld uit veel verschillende kostensoorten. Deze kosten zijn t.o.v. de normbegroting flink toegenomen als gevolg van inflatie.

- Stijging zaalhuur in de zalen; met name de verhoging van de zaalhuur van Het Concertgebouw;
- Toename tarieven voor techniek, licht en geluid ;
- Stijging onderhoudskosten van instrumenten (materialen en arbeid) ;
- Transportkosten van instrumenten ;
- Huur van muziekinstrumenten.

Om er voor te zorgen dat onze zalen gevuld zijn, moeten er veel marketingactiviteiten worden ingezet met bijbehorende kosten.

De afschrijvingen blijven achter op de normbegroting door het ontbreken van investeringen.

	2023	Normbegroting	Vershil
Rentebaten en -lasten	23.771	-12.500	36.271

In de normbegroting is rekening gehouden met een betaling van negatieve rente bij een banksaldo van meer dan € 100.000. Sinds 1 oktober 2022 hebben alle banken de negatieve rente helemaal afgeschaft.

Beleggingsresultaat	2023	Normbegroting	Vershil
Koersresultaat effecten	464.655	-	464.655
Netto-inkomsten uit effecten	215	-	215
	464.870	-	464.870

In 2022 is een start gemaakt met vermogensbeheer. In juli 2023 is een beleggingsrekening geopend waarop een geldmarktfonds is aangekocht. Het resultaat zoals hierboven is aangegeven is als volgt opgebouwd:

- ongerealiseerd koersresultaat per 31-12-2022 € -88.361
- ongerealiseerd koersresultaat per 31-12-2023 € 374.044
- behaald resultaat op basis van kostprijs € 2.250

	2023	Normbegroting	Vershil
Mutatie bestemmingsreserves en -fondsen			
Onttrekking egalisatiereserve	77.951	133.270	-55.319
Dotatie reserve instrumentenfonds	-39.475	-	-39.475
Dotatie bestemmingsreserve OCW RAOCCC	-	-	-
Onttrekking bestemmingsreserve OCW RAOCCC	471.547	-	471.547
	510.023	133.270	376.753

De bijzondere baten en lasten zijn deels gerelateerd aan de egalisatiereserve voor afschrijvingskosten, bestemd voor het gebruik en de investeringen in de NedPhO-Koepel. Dit jaar wordt de reserve coronasteun van OCW (RAOCCC) deels aangewend. De opbrengst van de verkoop van muziekinstrument wordt gereserveerd in het instrumentenfonds. Van de reserve op de balans wordt gedeeltelijke aanwending in de komende jaren verwacht.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum met een effect op de cijfers in deze jaarrekening 2023.

Enkelvoudige jaarrekening 2023

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

(na resultaatbestemming)

ACTIVA	31 december 2023	31 december 2022
(in euro's)		
Materiële vaste activa		
Bedrijfsgebouwen en - terreinen	376.812	422.219
Instrumenten	185.897	126.308
Inventaris en apparatuur	<u>88.753</u>	<u>118.580</u>
	651.462	667.107
Totale Vaste Activa	651.462	667.107
Vorderingen		
Handelsdebiteuren	4.155	42.507
Belastingen en premies sociale verzekeringen	144.204	109.840
Overige vorderingen	68.078	71.816
Overlopende activa	<u>315.017</u>	<u>193.433</u>
	531.454	417.596
Effecten	6.770.263	5.309.522
Liquide middelen	1.556.404	3.199.198
Totale Vlottende Activa	8.858.121	8.926.316
TOTALE ACTIVA	9.509.583	9.593.423

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 DECEMBER 2023

(na resultaatbestemming)

PASSIVA

31 december 2023

31 december 2022

(in euro's)

Stichtingskapitaal	45	45
Algemene reserve	6.617.532	6.755.956
Bestemmingsreserves	537.036	575.511
Bestemmingsreserve OCW RAOCCC	125.560	597.107
Totale Eigen Vermogen	7.280.173	7.928.619
Afvloeiingsverplichtingen	100.448	-0
Langdurig zieken	125.980	-
Jubileumuitkeringen	258.042	254.064
Totale Voorzieningen	484.470	254.064
Investeringsbijdragen	43.603	67.182
Totale Langlopende Schulden	43.603	67.182
Handelscrediteuren	237.361	95.155
Schulden aan groepsmaatschappijen	269.025	168.660
Belastingen en premies sociale verzekeringen	251.816	221.827
Schulden ter zake van pensioenen	119.543	114.042
Overige schulden	22.899	9.565
Overlopende passiva	800.693	734.309
Totale Kortlopende Schulden	1.701.337	1.343.558
TOTALE PASSIVA	9.509.583	9.593.423

ENKELVOUDIGE FUNCTIONELE EXPLOITATIEREKENING 2023

(in euro's)	2023	Norm- begroting	2022
ENKELVOUDIG SALDO UIT GEWONE BEDRIJFSVOERING	-138.424	-33.270	483.505
Resultaat uit groepmaatschappijen	-	-	-
EXPLOITATIERESULTAAT	-138.424	-33.270	483.505